

3

Praha

V 16. století v Praze 20 rodinných firem s cca 60 tiskaři

- Mikuláš Konáč z Hodištkova a Jan Wolf (1507-) – zejména rovina editorsko-překladatelská
- 1512 hebrejský knihtisk, od r. 1514 do 30. let 20. stol. jediný kontinuální hebrejský knihtisk v ČR
- Řemeslník Mikuláš
- Cyrilský tiskař Francisk Heorhij Skoryna (1617-1519) + hebrejský tiskař Kohen – úroveň italských a německých tiskáren

Praha

- ❧ mezi osciluje tiskárna severinsko-kosořská – snaha o propojení ilustrace k českému textu
- ❧ 1500-1510 = 14 jazykově českých tisků
- ❧ 1541-1550 = 85 položek
- ❧ Nebyl kladen důraz na náboženskou literaturu (vyjma hebrejského tisku) - za 1. pol. 16. stol. jen 40%, spíše spisy lékařské, osvětové, hospodářské a právnícké, učebnice

Praha

- ❧ 1. latinský tisk 1516 u Mikuláše Konáče z Hodišťkova
- ❧ 1. německý tisk 1525
- ❧ převážná část produkce 1. pol. 16. stol. je jazykově česká
- ❧ do roku 1550 - 18 latinských, 5 česko-latinských, 2 německé, 2 česko-německé, 23 běloruských, 36 hebrejských
- ❧ Ve 2. pol. 16. stol. symbióza češtiny a latiny daná oblibou humanistického básnictví, objevují se knihy v italštině (1559), španělštině (1581), maďarština (cca 1588), polština (1599)

Praha

- ✧ Objevuje se mědiryt
- ✧ Převážná část dekoračně ilustračního materiálu pocházela z Německa nebo vznikla podle německých předloh
- ✧ Praha patrně až do 80. let 17. století neměla písmolijickou dílnu, matrice tiskového písma byly nakupovány v Německu

Praha

- ❧ Českou bastardu vytěsnil německý švabach ve 20. letech 16. století
- ❧ Antikva písmem obvyklým jen pro latinské spisy až od pol. 16. stol.
- ❧ Fraktura 1540 u Bartoloměje Netolického z Netolic
- ❧ 1526 začátky cenzury, 1537 zákaz řemesla po celých Čechách vyjma Prahy, nové zákazy 1547-9 (i v Praze)
- ❧ Oficiálním tiskařem k režimu loajální Netolický

Praha

- ✧ Po roce 1549 slouží k regulaci živnostenská privilegia
- ✧ Melantrišsko-veleslavínská tradice pečovala o kultivaci čtenářských zájmů a povznesení knižní kultury jazykovou korektností a i typografickou úpravou knih
- ✧ Cizojazyčná literatura byla produkována před koncem století u Jiřího Černého z Černého Mostu
- ✧ Významná produkce novinových letáků (nárůstem této produkce došlo k upozadění náboženské literatury)

Praha – Severýn z Kapí Hory

Praha – Severýn z Kapí Hory

stal bezelsti / že Páni gich milost a Wládyky to bu-
dau mocy napraviti naplném Saudu :~

Nalezli uuobec za Prawo : Kdy

Saud zemský ofazen bude tak yalž swrchu psáno
stogů. Tehdy naywyssý Půsar Zemský s mensšy
mi Dřednýky má na Kathedře býti sedezkami / s
swědomým / ysewšsemi potřebami / ktožby co w nich
zapsáno měl k swému sandu a přy : A kdyžby kto
přy swau wedl / magů genu wšsecko darmo čysti.
Než kdyžby prze newedl / chtěllyby sobe co kazati či
sti / má odtoho platiti yako ginů . A pan Půsar
Zemský nemá z Kathedry odcházeti dokudž Páni
a Wládyky Sandu newzdadů / lečby se opowědel
panu Sudimu / pro potřebu slusšni bude mocy od
gůti swolůj geho / a to naten z nou sob yalž gest Dře

A

XI

dnijtom Zemským a Saudnom Zemským vloženo :~

Nalezli zaprawo: Zie Komornýk

naywyssý / Sudů naywyssý / Půsarz naywyssý /
kdyžby měli w Sandu Zemském zapisowáni býti
když sedů že magů předewšsemi pány napsáni býti
Než w Kelacy přydcžkách sami toliko Komornýk
a Sudů naywyssý před ginými wšsemi pány ma
gů wpisowáni býti : A Purgkrabě Pražský ma a
přy zahágenů Sandu y přy wpisowánů když w
Sandu sedů po zemském Půsarystati . Než Pů
sar Zemský nemá sedati sepány w Lawicých w sa
du . než ten obyčeg wšsecken má zachowati / yakož
otom prwee napsáno stogů : Než ginů Páni a
Wládyky kteryž w Sand zasēdau / magů potom
pořád napsáni býti :

*Wm. Co.
Pražský*

Praha – Jan Černý

1588

Tito Artykulowé na Sně-
mu Obecném / kterýž držán byl na Hrade
Pražském w Středě po Památce S^o Pawla na Bří-
ru Křesťanskau Obrácení / Léta Tisícého / Pětistě-
ho / Dsmesáteho / Dsmého / Při přítomnosti Nepo-
jasnějšho a Nejnepřemoženějšho Knžete a Pána / Pána
Rudolfa druhého / z Boží milosti woleného Římského Císáře /
a Wberského a Čjžského z. Krále z. a zavrjím téhož Léta / w
Středě po Památce S^o stolování S. Petra / odemšlech
Tij Stawům Království Čjžského swo-
leni a zavrjím giau.

1588
mikulaj pruh
1588
mikulaj w polni

Michal Špánovský z Lysowa / na Ba-
cově a Wojien / z. Nayvyšší Pisar Království
Čjžského / a Bohomilosti Cjžské Hadda / z.

Wytisšeno w Starem Meste Pražském
w Gřijka Pygrina. /

STÁTNÍ VĚDECKÁ
KNIHOVNA

th 1929

Praha – Jan Černý

57a2-881.989

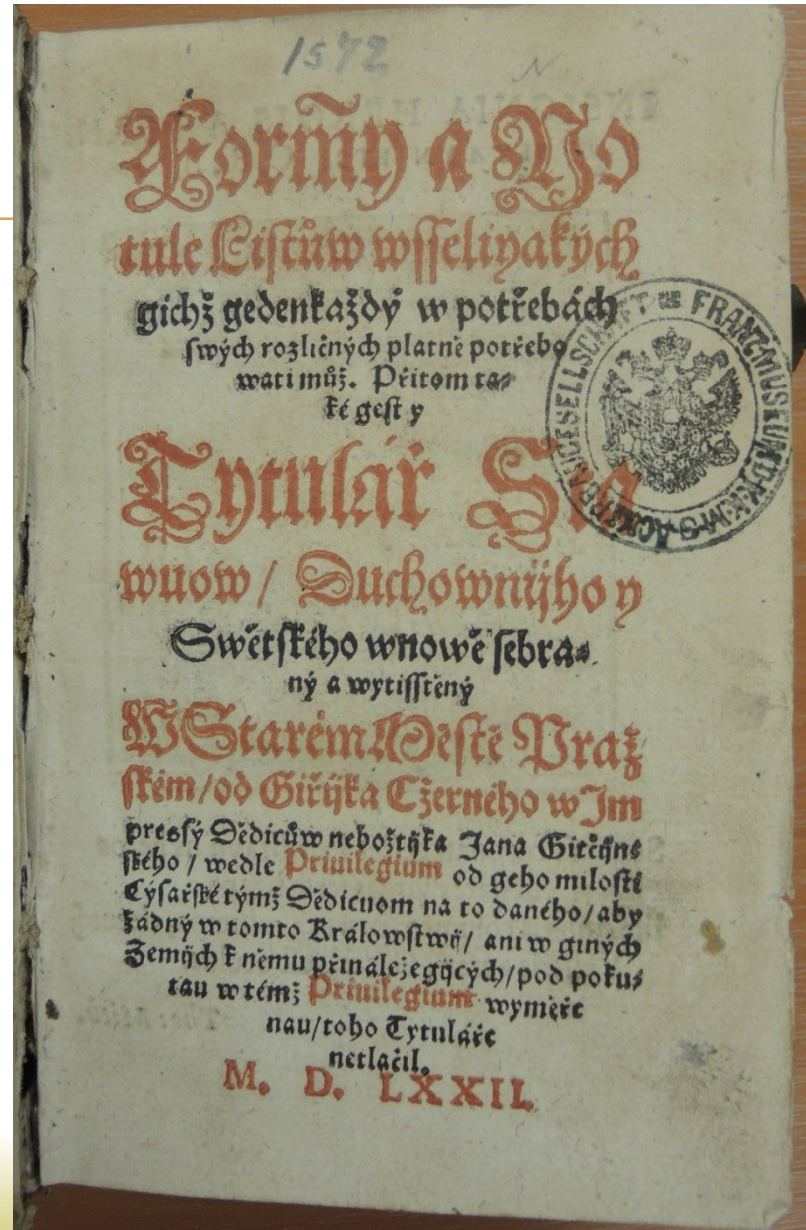
A Kryštoff Željinský z Sebuzýna / Míšto.
Pijač Království Českého.

STÁTNÍ VĚDECKÁ
KNIHOVNA PRAHA

Alkož gest Najjasnegššý
a Najnepřemoženegššý Kníže a
Pán / Pan Rudolf Druhý z Bo-
žij milosti / wolený Římský Cý-
sař / Vheršský a Český ič. Král ič.
Pán náš najmilostiwěgššý / ya-
kožto Král Český / Sněm obecny na Hradě Praž-
ském / Léta tohoto ič. Osindešátoho osineho / w Pon-
dělji po swatém Pawlu na Wjru Křestianskau obrá-
cenij / položiti a rozepsati ráčil : Při kterémžto Sně-
mu Beho milost Cysářská / jakožto Král Český /
Stawám to milostiwě předložiti ráčil : Že otom Be-
ho milost Cysářská žádné pochybnosti mýti neráčij /
že gsau Stawowě tomu obššyrně a dostatečně wyro-
zuměli / kterak nedáwno pomínuleho času / Tarači a
A ij Koza

Praha – Jan Černý

Praha – Jan Černý

INSIGNIA HEROIS A PERNS-
STAYN ETC. C. R. B.

Stemma coronati gestat Pernstajnius heros
Vri, cui nares virgæ ferta ligant,
Ille domus columen, patriæq; columna, decusq;
Velleris aurati, Cæsaris est oculus.

Thoc Mirč.

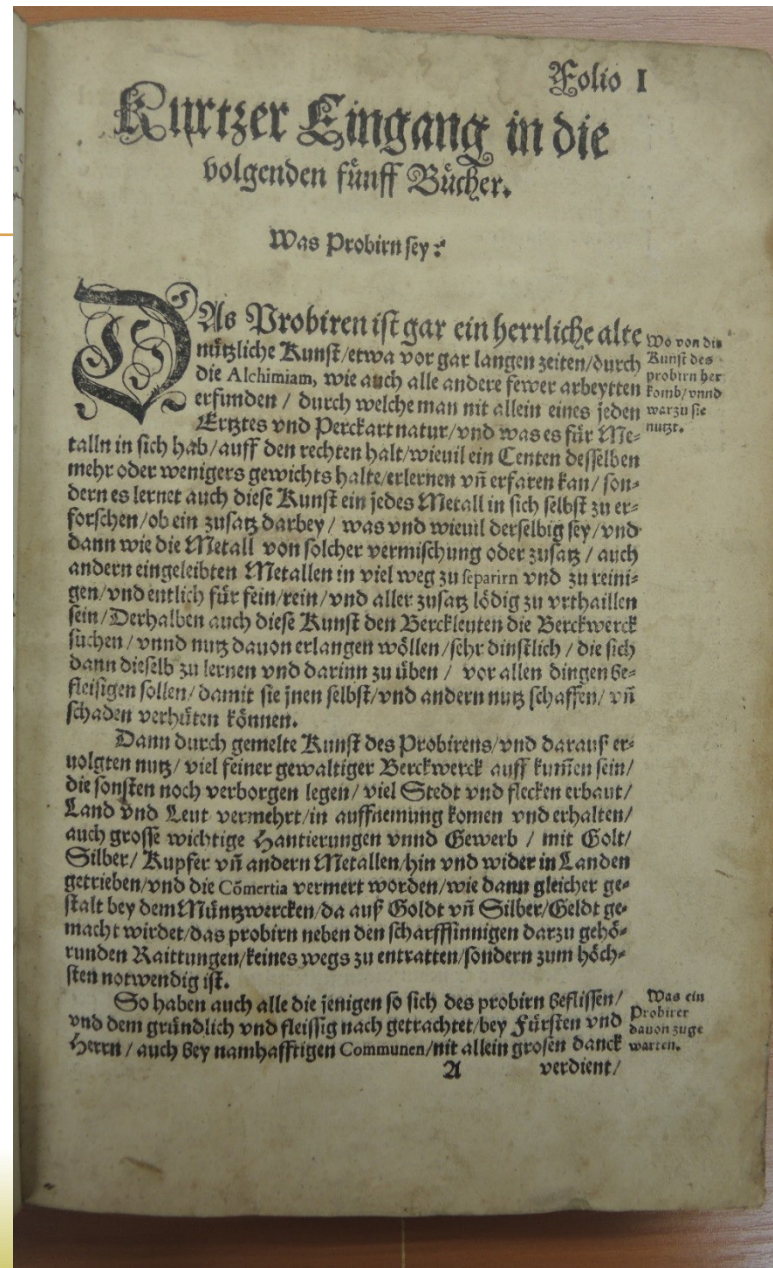
Wysoce Zrod-

zenému Bánu / Banu
Wratislawowi z Pernstajna/
na Tovačově a Plumlově z. Rytířsý Tos
warysostwa Zlatého / Gcho milosti Cysaře
Římského jakožto Brále Czeského sagne
Kaddě / Komorníku a narwysossymu Ban
cléř Brálowstwa Czeského z. Pánu mně
milostiwé a lastawé přiznawému gcho
milosti / swjbu swau a pozdra
wenš sponženqm
wylazuge.

Hystorye Slawa
ných a Welikomocných
Cysaruow Řeckých y
Římských wklazugá: tro
rak swé Werné a milé /
Kaddy / Služebnáký /
Oficýry / Kely / Rytíře
Zmužilé / Vdarne / Czerá

swé Woyáky a Vmíle Bogowmáký gšan os
lawomali Tytulemi slawnými a zastaužilýa
mi: Teš také je gšan Oswjccené / z Rodst
Cysařských / Brálowstých / Kněžecých / Pan
ských a Rytířských posslé / při gegich Slawno
sti a

Praha – Jan Černý

Praha – Jan Černý

Das ander Buch/

Ein Probirfen dafür ein Probirer probir A. das eysene Blech/darauff die Proben gegossen werden B. das hültern Zin-
strument / durch welches spalt man in Ofen sicht das Feuer
dem gefische nit schaden thu C. ein schaidtblein zur Goldprob
hoff einem fupfeln stehend D. der das guldig Silber im wasser
wiegt E.

Volget

von dem Golde.

LXIII

Volget wie man Golt vnd

Silber von einander schaiden/vnd

erstlichen wie man schaidwasser bren-
nen/die Instrumenta vnd Lai-
men zurichten sol.

D Jeweil zu dem schaidwasser brennen/
gar viel zuberaitungen gehöen/wil von nöten sein
dz ich von denselbigen zum eingang etwas sez vñ
melde: Wil derhalben erstlich den Laim für mich
nemen / damit man die helm vnd vorleg pflege zu
verlutiren / vnd die schaidkolben zu beschlagen: derselbig sol also
zugerichtet werden. Nimb guten beständigen laim/schlemme den
in wasser / das das steinige vñnd der grobe sande davon kumb/
mache in zu ballen/vnd las in an der Sonnen wol drücknen/sol
ches geschlembten laims/nimb als dann zehen theil / vnd zweyteil
geschlembter aschen / dreyteil geseimbten Koffot / ein teil ham-
merschlag / vnd zweyteil geschlagner Kulebar / vnd meng diese
stück alle vntereinander / vñ feuchte sie an mit newem Ochsen oder
Schaffsblut / das noch warm ist vnd bebr sie wol mit einem bebr
eyssen. Man möchte aber auch vnter diesen laimen klein geriben
Venedisch glas nemen doch nicht zuviel. Mit diesem laimen / kan
man als dann die schaidkolben / auch die grossen kolben / darinnen
man schaidwasser brennt vñ im feuer vil leiden müssen / beschlagē/
Er dient auch das man die ofen so man heinzen nent mit zusam-
men setz / denn er heht fest vnd reist nicht.

Den Laim
zu Kolben.

Den Laim oder dünne Mirtur aber / damit man die fugen
helm oder füelage zunerlutiren pflegt / wirdt also gemacht: Nimb
ayerweiß sonel dich dünckst das genug sey / zurschlag es in einer
Zinen schüssel / vnd nimb ein reinen schwamb / druck das ayerweiß
darein / vnd wieder auf dem schwamb in die schüssel / das thu bis
es so klar wirdt / wie ein brunnen wasser / darnach nimb stankmel
vier lot / Bolum armeni ein lot / weißsen truggen 80f one rinden zwey
lot / sanguis Draconis ein lot / die stück alle klein geriben / vnd durch ein
hären sieb getrieben / vermeng mit dem ayerklar / damit beschlage
die fugen / oder magst tüchlein darein netzen / vñ die materi darauf
streichen / nachmals vmb die fugen legen / vñ von sich selbs druckē
lassen: allein dz er geschhebe ebr du es in die werne bringest / oder an
feuerst / so heht solche mirtur fest / vñ die spiritus richen mit auf.

Die fugen
zuerlutiren

Litomyšl

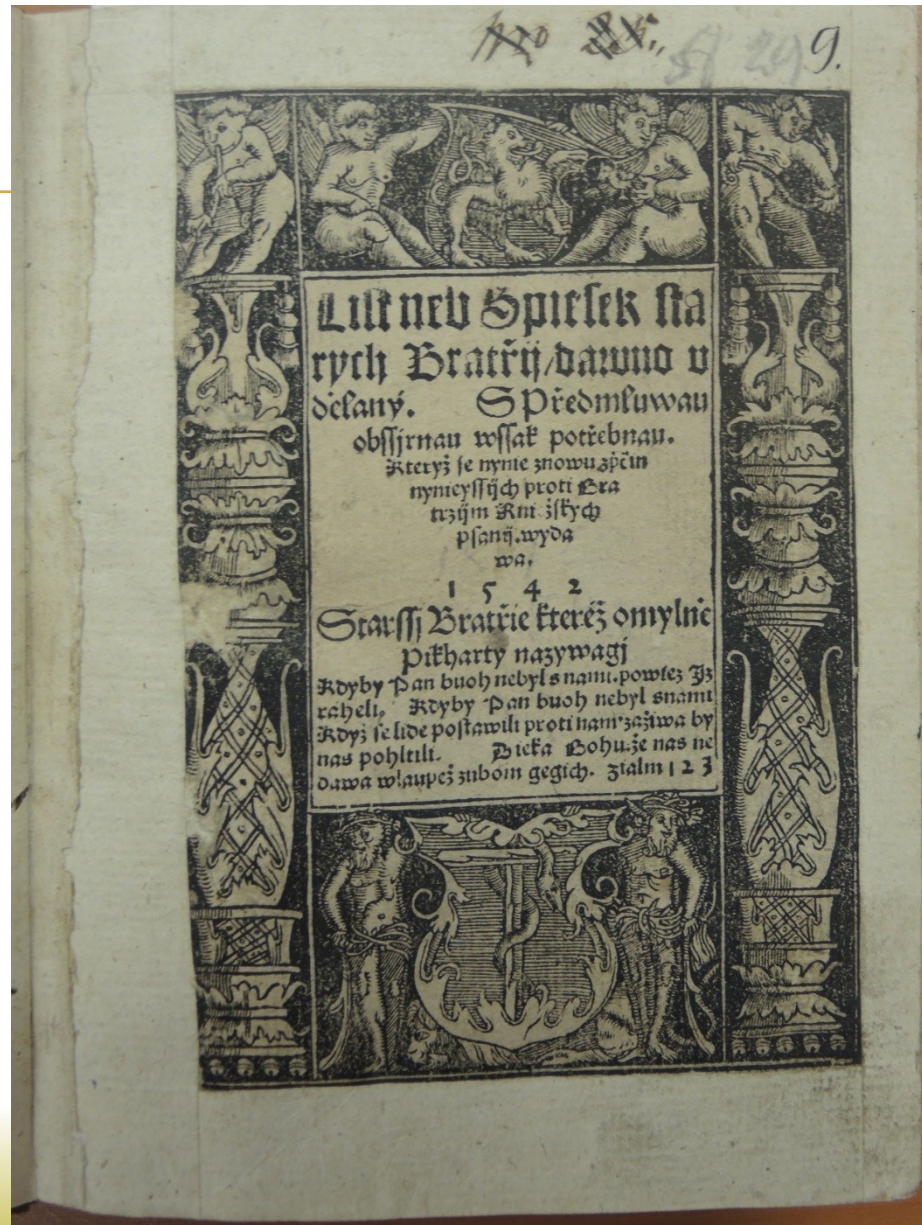
1505/06 – Pavel z Meziříčí (od r. 1516 používá podpis Pavel Olivetský z Olivetu) – do roku 1531

Do roku 1518 jediné místo s tisky Jednoty bratrské

1534-1545 zeť Alexandr Oujezdecký (1549 odešel do Polska),
1565 doložen 1 tisk v Litomyšli – držel Olivetského
tiskařskou tradici

1580 tiskárnu kupuje Ondřej Graudens – postupně opouští
bratrskou tradici, tiskne jezuitské polemiky

Litomyšl- A. Oujezdský

Litomyšl- A. Oujezdský

tať Krysta wšedce přygma / gey také y před Lidmi slawil a po
ctil A toho nabyt očemj Krystus prawij. Kdo mē wyzna pō
Lidmi. Wyznámē y yā geho před Otcem swym y Ladely Nes
besymt: A protoz Apofftol prawij. Srdcem se věčy křawedl
nosti / ale wšty bywa wyznámj křapenij. A kdoz tat Krysta kře
ze wjru wšedce přygma wšne wyswědčij / wyzna / oslawij / za
se nestydij. Takē genu nato Krystus swědectwij swē křest / a
wil. a Poslom swym námjstē swem poručyl. Aby tymj swěde
twijm swědčyli / že genu Duoh křechy odpaušstij / gey wšedce
nost Krysta Gejzisse / Smrti geho y wšeho dobrého / coz on
slawyl přygma. A to gménem Trogice Swate / nadkterēz nēz
wētšijho a pewněgšijho nenij wewrzuje. Tak aby Krysta / gey
swěho wykupitele a špasytele požywal. Protoz Krystus prawij
Kdoz wētij a počtēj se Spasen bude. A apofftolom přykāzal
křtiti wēticy: Gistē byt natē žiwē srdce nē wjstē došty bylo / a
stnij wyznámj přykřtu byti nemelo. Apofftolē sūz Lidē a nesna
gūz srdcy a myšlenij Lidstych / newědeliby koho křtiti / a Kry
stowu poručēnij dosti by newěcnyli: Protoz wēt ty yak chēš
Srdcem / třebas Wjrau wymyšlko twych pod Oblaky Ljstij
Newyznāssli podle Kzādu Božijho Spasen nebudeš. A to wšse w Cyrkwē
Krystowē a odposlū Krystowych. Neb ginde Duoh nepřykā
zal byti pojehnānij y žywotu nawěcnošty / nez w Cyrkwē swē / a
swědectwij y sluzebnošty swych žādněmu neporūčyl / nez posle
swym. A toť gē to pgymanij / wēzboru genuz / ty se pošnyrowāš
Powažyž gestli yakō Mnichy / neb Geptisse / do Klāssera. A ne
nālit zpřykāzanij Krysta a zpřykādanij Cyrkwe Apofftolstē. Leč
tobē newěrněmu / kterēmuz snād žādnā Pjssma dosti newěcnyj /
neb wām swobodnym Bratřim snād přygmanij toho křob
rěmu swědomij nenij potřebij / křez se hned s dobrym swědo
mijm rođjete. A tak ani Krysta nenij wām potřebij. Co pak přy
tē Kapitole naposledy Grāgoriēš / že mnoho gich křelo gūti

nikdy hoř. go. g. me. w. g. m. j.

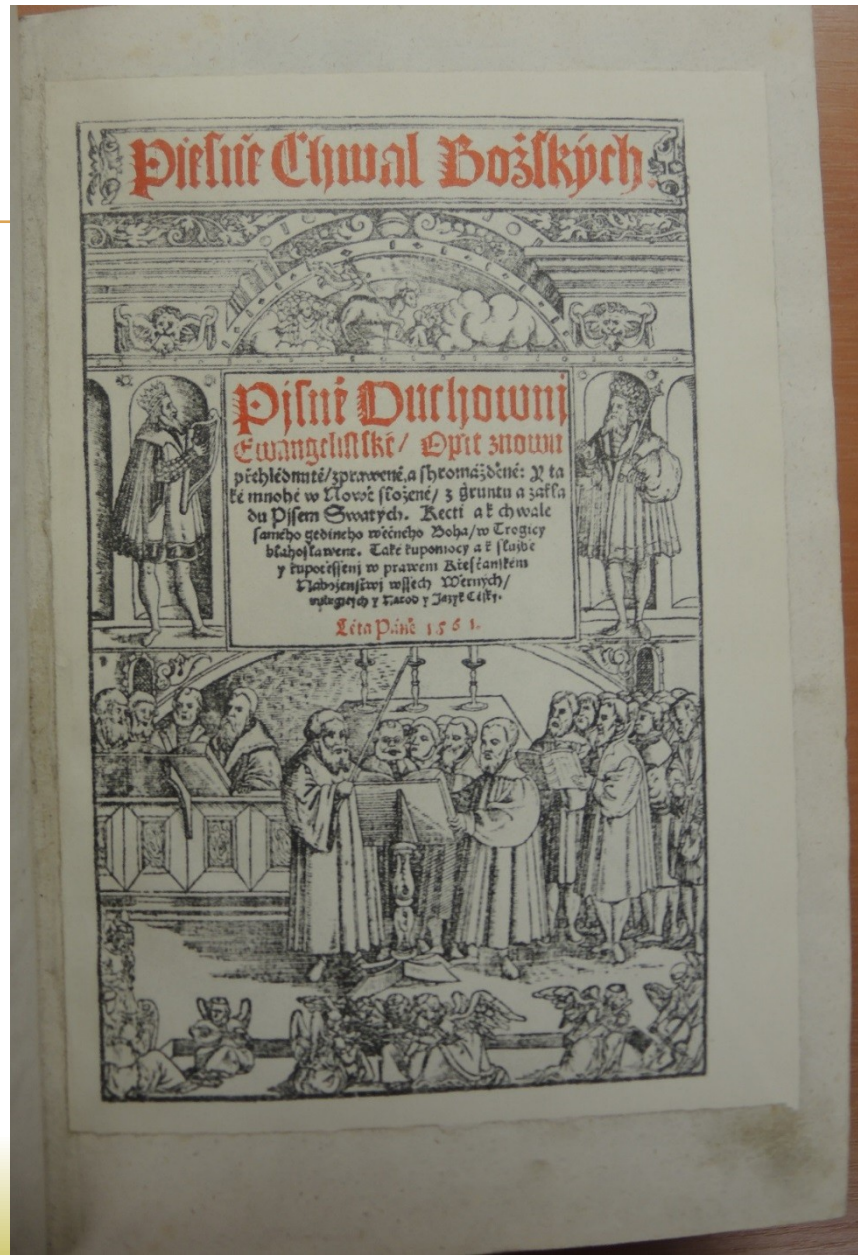
XLII
před zborom gich málo gde zē. Newijm kam chēšs aby sli /
Lē chēšs aby mezy lidmi nebyli. A neb / Swēta wyssli / ale toz
bē Apofftol nawelij. Ale co plamo tobe to wklazowati / nez rad
š / tebe nechati / podle řeči Pana Krysta / křechyho. Nechte gich
Slepjē sū zē.

Do lednij přycywu kladēš mēho Bratř
je bych to wčynil křowoli Cjlowěku Swagru mēmu Wol
tu wēdeš Pjssmo Apofftola / kdy bych se Lidem ljbiti
nebyl bych Krystū Sluzebnjē. A že Pan Duoh rospřylj
tech křechy se hledij ljbiti Lidem zē.

Protoz přycom wēz / že mi dražšij gest má Duffe / nežli w
Lidē. A newāžymē gū sobē tak lehce / abych křowoli a křj
Cjlowěka / y Tāymilegšijho přytele / mēl se kam wchyl
ššodē Duffy swē. Ale hledijm podle Boha / tak gū opat
kudj nalyčp zdaru Panē rosumijm / abych gū zylkal křw
žywotu. Protoz / y wtoms omylne zprawen / že bych křwo
Swagru swēmu kř Bratřym přystāupil. A yā newijm wjli
om čy newij / abych yā dozboru chodil. Ač y wtom bych
nawo z hēššl. Neb takē Swaty Pawel prawij. Geden křz
hled se ljbiti Bljznijmu swēmu wodobrē: To krátce přykēch
křymāch / kterēz yakōz sem prwē powēdel / negšū prawē přy
křmanij mēho kř Bratřym / nakterēz proto sem Odpowēd dāwal
ch wklāzal / že prawdy w sobē nemāgij. A naplnil řeč Swatē
Dawla / křtowij w j. Ka. Kteroz / o Salešnych wčyteljch
křechy / že sū mnozy / a namomluwnij / myšlj swowdowē / gumž
to nly / zācpati / wsta:

Kteroz / iā gūz tobe chēy sām odšēbe prwdu oymāniti. Proč sem
kř Bratřym přystāupil / a tebe y tobe podobnych se puštil. Že
křowoli byl sem Owce twā / ale wās / že ste Wlcy / bal sem se / aby
š / mne newāžwili. A to buđ / ale Ošnā Kapitola křwym přida
D

Šamotuly – A. Oujezdský

Šamotuly- A. Oujezdský

o Pracovním Životu Pána Krysta:

Boží bázně/watowal se hějchů
šazně/y wšseluť zle twarnosti/
žiw gja swatě y wštednosti.

¶ Tež owotce rady Boží/ škrze
něj se milost množi/ pokání za
hějchy úiné/dary Bohu obětuge

¶ Ty gimiz Báh nepohyda/ ale
mle zachutnawá/w bolestnem šz
dece štrauceni/w práci w postu y

w kwylen. ¶ A Syly šwe zmu
žilosti/pokory trpěliwosti/w do
browolněm wždy neseň/ každě

az do wšmecenj. ¶ Toť prawě
da Stamu žiweho/nerukau učine

neho/w žiwotu wnitřim zewni
třimj/ šřkwj se rozličným vnič
nřim.

¶ Maudrofti Boží pře
dwně/zdarčiw rozličných šlože
ně/ powšslech Božich wywole
ných/w gednu bromadu šines
ných.

¶ Wněz šlawá Boží s
škapila/přediwně ho naplnila/š
čelešněmu přebýwanj/s lidm w
gegich obcowanij.

¶ Doněbož
dy se zbíhali/š počtě Boží wšsice
řni Swatj/ tu z Božjho šmilos
wánj/nabywali požeňnanj.

¶ Ži
wota rodu nowe/ w podobnost
obrazu geho/wššj swatosti y mi
lošti/š naděgi wěčné radosti.

¶ Budiž tobě Bože chwála
žeť knám přišla swatá prawda/
žiwota špasy redně/ Krysta šlo
wěla noweho.

¶ Kryšte rač
wnás přebýwati/nám w sobě pře
bytel dáti/šť gšauce s tebau w g
dnote/špaseni šme wt wěm žiw
oť. Amen.

Chwalmež Oece nebešeho. C ij

A

Wstať k Uebi nowá
žiwá/od Boha špa
jenj daná/gestie K y
štus w šwem žiwos
ťe/šteryz to wšel w

romto Swětě. ¶ Genz se kaže
w swatěm Crenj/wšsem lidem š
gich ošwycenj/ aby poznali cestu

šwe/žeť Božim negšau podobně.
¶ A wčyli se odněho/ wšsemu což
chce Otec geho/ w Naděgi tež

lybeznosti/ powšřawili š sprawe
dlnosti. ¶ Oni se Boha wždy
přideržel/wšle geho neopušřitě/
y wrom šdyz mu dobře čimš/ ta

ťe šdyz gej bez winy žbil. ¶ Pln
gja geho milowanj/ wjry bázně
do wřřanj/ dachem wraucým šna

žně ho čul/šedem wšty škurtem
šlawil. ¶ Wšřečo čynil w ge
gměnu/modlitby puřř y pokřonu

bde w každem škurte y wšlowě/
byť wšše bylo š Boží šlawě.

¶ Šody Boží dežel šlawně/ s za
šřupy chodjwal naně/ dary Bo
žu přinášře/ge gimj bližnj našy cu

ge. ¶ Jať radně milowal šebe
raš tež y wšřecky bližnj šwe/ šle
přitich nenawidel/w dobrém ge

wzdeřati hledeť. ¶ Wrom Star
šřim šwým byl poddaný/gša Pá
Nšřte dokonalý/ pro gegich ne w

mešosti/ neodgimal odnich gich
cti. ¶ Pro rač welškau pobož
nost/trpěť odmnobých nelšboř/
posmšch y wřřanj/tauřhawych

pšřimj zřiwánj. ¶ Nezy Boha
bogičimj/a gej wždy milu gicimj
chowal se hřed od dětimšj wj/přá

žen byl šřch rowary šřřw.

¶ Poddan byl mocy bezbožně/ ne

D iij.

wjwal swobody šwe/ wšře gim
dal což bylo gegich/ vchazj wal
před zlořři gich. ¶ Pro wšři

Boží wšře trpěť/wrom pokogně
řšře se měl/pomřky šakona neble
dal/šprawednost šwau opušřitě/
wal.

¶ Žiwot šwáj šuprac
wanj/wydarwal bližnim š šlawe
mj/žiwotšim gegich prošřřwal/
šam wšwem nedošřateť mšřwal.

¶ Šadněho šřym ne wřřel/ š hně
wu ničimž nepopaužel/ přšřřad
byť wšřeho dobreho/ křemž w

šbužowal každěho. ¶ Čistoty
půně ošřřihal/šle šdosti nešplo
zowal/ přažen byl wšřech šřch

žwřenosti/wwodilšřud šwau wa
žnosti. ¶ W Swětšře wěcy se ne
dawal/ bohymšřny žiwot milo
wal/ bez tělešřnych pečowanj/pš

len gša Bohu šlawenj. ¶ Swau
pracy š šřatřau se žiwil/čřřžho
sobě nešobil/ pod žadnau šwau

šprawednosti/wšřel chudým eš
milostj. ¶ A ztoho což š šřuže
bnosti/dawano bylo žmilostj/ne

raš toho šam wjwal/ni pokřadu
šřeomajšřowal. ¶ Prawdě wy
darwal šwědeřtwj/ před každým

bez pochlebensřwj/newinneho za
šřawage/winně wřmlu wna ma
ge.

¶ Čak čimš y každě řřiwde/
žadněmu wnj nešahode/aby se ka
ždy ponjžil/šwým bližnim tež mi

lořř čimš. ¶ Nezy Bratřimj
nešočil/dobre gedněch š dnuřym

nosyl/každě řeč geho maudrofti
šlawila š Beateřte milostj. ¶ A
gša Kralowšřeho rodu/wywoš

řil sobě chudobu/nemage šweho
dēditwj/bydeť š šřatřau šwau

w poduřřřwaj. ¶ Wrom tu čest
chwalu obdřřal/še pozřatě ne po
šřapal/nezadal žemřřch dēdic
twj/hledal Božjho Kralowšřw

¶ Pln byl každě šprawednosti/a
wnj wšřj milostiwosti/wrom ka
žeti za hějchy našře/wzał y šam w

wodil naše. ¶ Tuť wšře bylo do
řonale/ w prawošři a w prawde
dare/ w zewnitřim wnitřim ži

wotu:nebyťoť žadněho hějchu.
¶ Toť ten šřauž wněz se žbēh nu
ti/magi wšřičimj Boží Swatj/
za čřl Bohem pošřaweny/ bēžjž

řřemj každj wěřny. ¶ Aby w
Kryřtu gja naležen/w žiwote ge
ho byl šřasen/ od wěčneho hře

wu Páně/ přšřel š wěčné Boží
šlawě. ¶ Šeb šřo: čřj byti špa
řeni/yakš geřš Boží wloženj/mu
šře žiwot šwáj měnitj/a Kryřtu

podobni byti.

¶ Kryřte rač wnás přebý
wati/ten žiwot šwáj wzdeřawá
ti/ pošřwř wšřeho y dokoneť/š
šlawě šwe nám dopomáheť.

Čřřny den po naroženj: š C iij

A

šprawu gmež wšřic
eni šřiwu/Pána Ge
zu Kryřta/wzřdawa

gice mu wždy chwá
lu/neb wněm plnořš
lořř čimš.

¶ Nezy Bratřimj
nešočil/dobre gedněch š dnuřym

nosyl/každě řeč geho maudrofti
šlawila š Beateřte milostj. ¶ A
gša Kralowšřeho rodu/wywoš

řil sobě chudobu/nemage šweho
dēditwj/bydeť š šřatřau šwau

K iij

Litomyšl- O. Graudens

Grownánj Wýrn
a Včený Bratřj Českých /
který sebe sami Zákona Kristo-
wa giný paže Waldenský mi/gi-
ný Boleslawšgmi nebo Pišhar-
dy gmenugý/w
němž se ogegich oddělený, nestálosti a wr-
tkaivosti a některých bludných artyku-
lých wypisu ge 22.

K lepššýmu wyrozuměný w způsob
rozmlauwání pro sprostný Lid se-
psané a wúbec wydane škrze:

O. Wáclawa Šturma
z Teyna Horššowského.

Wytisštěno w Holomouci
Andresa Graudence / Bětha Pánie

M DLXXXII.

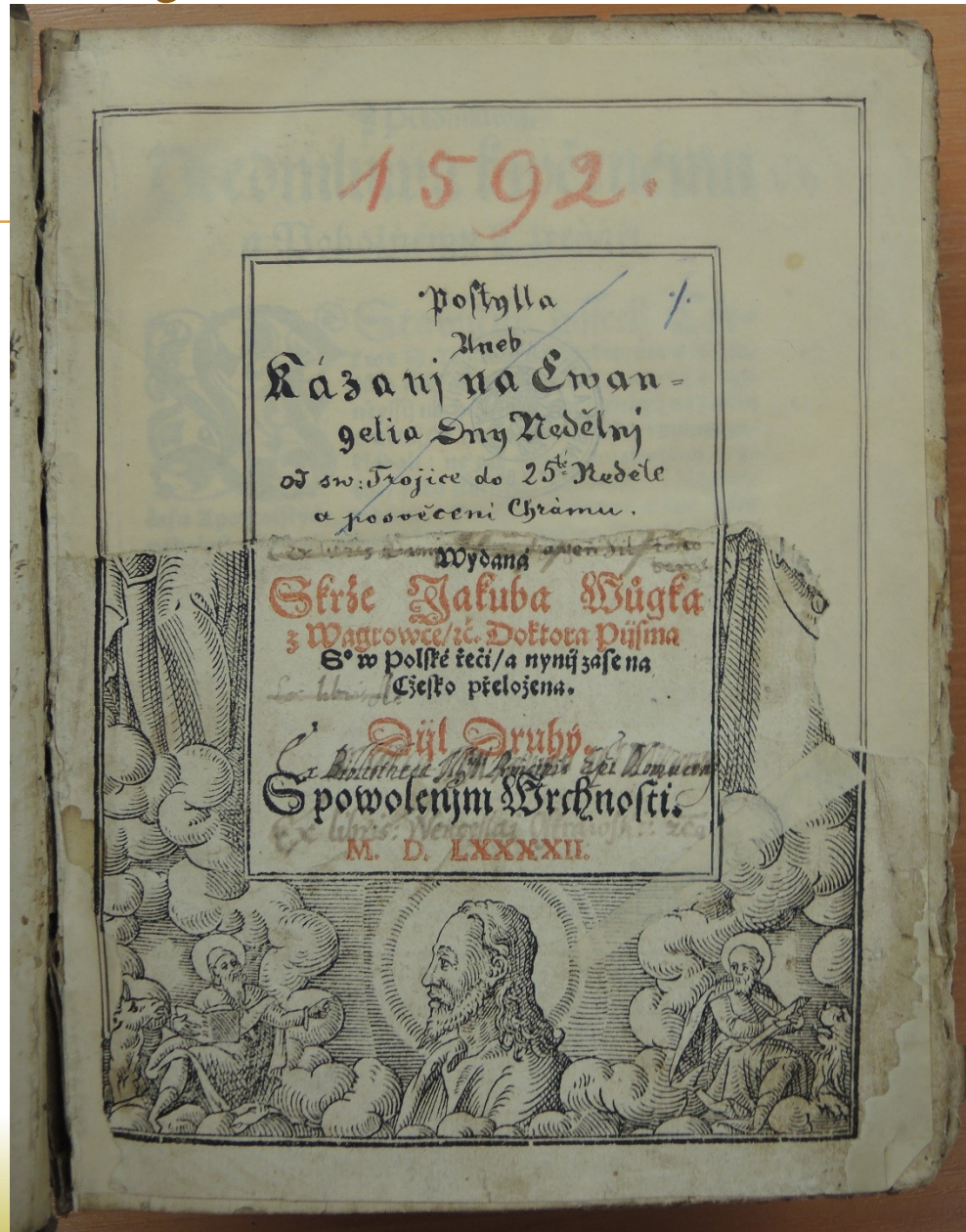
Litomyšl- O. Graudens

nij mnohých Osob. A my gich proto/ že z lidšeho v
stanowenij gšau nezamýtame/ Edyž se gediné gijmi pra
wde slauzj/ kteráž w Pšijných Swatých zaklad swüg
má. Jakož y o těchto sluzebnostech w Pšijných se na
lézá žc. Mázeli wěššj nestalost nad tuto/ při Bra
trůch wassjch nalezena byti/ newjím. Ueb při počátku
wyzdwiženij gednoty swé/ sedm Swátostj byti pra
wili/ a ty wššecy Kněz weliký a Biskup swrchowany
Krystus Gežj's ustanowil. Potom neminulo tomu
Třidceti Leth/ hned tomu tuze odpjratj počali/ a pra
witi / že gšau toho někda nemluwili/ ani nepsali / ale že
wždycky gšau to zgewně wyznawali / žeby toliko dvě
Swátosti wššem k spasenij potřebné Krystus Pán v
stanowiti ráčil/ gine pak žeby od Lidj/ z lidšeho vsta
nowenij ustanowené byly. Zase opet/ prwe než Cty
řidceti Leth pomínulo wčiti počali / že žádnj Cžlowěk
Swátosti gest nevstanowil/ ano že ani vstanowiti ne
mohl a nemáje / než toliko sám Pán a Buh Krystus
Gežj's. A gesté mezy tujm nacházegj se Kancyonali
Bratrů wassjch/ w kterých též Sedm swátostj piigj
magj a byti prawj/ ano y z Pšjma S^o dowozugj /
Yako w Kancjonálu Letha Páně M. D. XLI. tiššer
ném w Starém Městě Pražském/ strze Pawla Sewe
ryna z Kapj Hory / w Pšjnu o wššech Swátostech/
w Listu G. xvj. w té Kancj pořad wyčjtajj wššech
sedm Swátostj/ počna od Kětu S^o/ potom zawjra
gy takto: Sedmá swátost Olegem nemocných mazá
nj/ o němž S^o Marka prawj Čtenj/ kterak Apošto
lé mazali gšau mnohé nemocné. Jtč. Swatý Jakub
napsal/ že Edyby kdo z was nemáhal/ aby ten kněze zbo

ru Božjho powolal/ byt gey mazali nad nim se modli
li/ waz každý řeč geho/ modlitba wjry vzdrawj nemoc
ného. Tomu toliko nechťj/ aby ten Oleg od Biskupa
mocy slova Božjho poswěcowán byl / To yak rozu
mné činj děti sauditi mohau. O tom w též Pšjnu tak
to pšjstj: Ale Olegem od Biskupa zaklínaným/ dopo
ruffenj často chowaným / poslednj mazánj / we čtenj
Krystowu nemá založenj. Ueb ani Krystus/ ani ge
Apoštolé/ vřawili gšau mazánj takowé/ Krystus ho
newydal/ ani požjwal / w tó nám zgewně přjklad dal.
Až potud w té Pšjnu.

Třetj mluwice o mocy O mo
cy a
púso
benj
Swá
tošti
nestá
le wjč
Swátosti a působenij gich w Cžlowěku/ někdy pra
wij že Swátosti gšau žiwé / a že dáwagj nowy rod a púso
běnjchůw odpustřenj/ a že gč ge Krystus na odpustře
nj hřjchůw wydal. A též / že hned weliký rozděl gest
mezy Swátostmi nowého a starého Zakona / O tom
w Spisu proti Lileckým/ w Listu rv. J: takto mlu
wij: Ueb kde gšte wy (totjž Lileckj) w spisu wššem/
smysl swüg bez důvodu Pšjem Swatých položili/ že
by Swátosti byli mrtwé/ rodu nowého nedáwagjce/
a žeby toliko samo slovo žiwé bylo a znouu rodilo.
Tchdy my/ abychom při tom omýlenj wšše wřazali /
položili gšine smysl náš tento / že yakož slovo znouu
rodu a k spasenij přiwodj / tak y Swátosti spolu slo
wem to činj / w swém řadu a w mocy Krystowé. A
na to gšine y Pšjmo Swaté přiwedli / a ne na to žeby
Swátosti samy z sebe žiwé byly/ takto: Apoštol S.
Pawel mage ducha Krystowa přitóm/ rozdělneho od
was starššjch z Hory Lylecké/ takto o Swátosti Kry
stowé/ totjž o Kětu k Týtowi w ij. ka: pššce: Spa

Litomyšl- O. Graudens

Litomyšl- O. Graudens

¶ Neděle Třetí

a proto nás tak milostivě přigýma, abychom všykni
 k spasení a blahoslavenství věčnému přicházeli. Pře-
 bližujeme se (pravým) k němu/opastě první nás život/
 strže pravé pokání: A napotom samau wuli geho spra-
 wovati se hledme. Což gestli se od nás jakožto poslu-
 sných Otcy bude děti/owšem je potom též/ od milosti
 weho Spasitele/ jako wěneho Pastýře na geho rama-
 nách/ do onoho věčného Ověnce, to gest Krá-
 lowství Nebeského/ přeneseni
 budeme/ **AMEN.**

¶ Neděle Čtvrtá po Swatě Tro- gicy/ Ewangelium Swateho Lukáše/ w VI. Kapitulo.

Neděle první po Swatom Duchu. **Bude**
 1116 na Pouti Trogice

po Swatě Trogicy. XXVIII.

Bďte milosrdní/ jako y
 Otec wás milosrdný gest. Ne
 sudte/ a nebudete sauzeni. Nepo-
 tupágte a nebudete potupeni. Od-
 paufftegte/ a budeť wám odpustie-
 no. Dáwte/ a budeť wám dá-
 no. Njru dobrau aplnau a natlačenau a wreho-
 watau dadjť w luono wásse. Tauz zagjste merau/
 kterauz měřiti budete/ bude wám odměreno.

¶ Powědel jim také y podobenství / Zdalí
 může Slepý/ slepeho wěsti: wšak oba do yamy
 vpadnau. Uenij Uědlnjst nad Mjstra/ Ale doko-
 naly každý bude/ budeťi jako mštr geho. Což pak
 widjss mřwu w oku Bratra sweho/ ale břewna kte-
 řěz gest w oku twém ne znamenáss: A kterak můžes
 řicy Bratru swému/ Bratře/ nech ať wywrhnu
 mřwu z oka twého/ Sám pak w oku swém břewna
 newidjss: Pokryće / wywrz prwe břewno z oka
 sweho/ a tehdy prohlédnes/ aby wyňal mřwu z o-
 ka Bratra twého.

¶ Wyklad.

Zje summau Cłowěku Křestianskému/ k spa-
 senj toliko okřičti se a wvěřiti dosti nenj/ nybrž Pořadek
 nadto wstřihati se od zleho/ otom gšme od pa-
 matky Swatě a nerozdjlně Trogice/ až do dnešnj
 Neděle sobě rozgjmali: A to příkladem onoho
 Boháče: Zase oněch pozwaných k Wěceri: potom oněch
 dneš

Litomyšl- O. Graudens

Antholitské Složy

a vysvětlení / na List a Psaní Pre-
dykantů Lutheránských / Sekty Ubiquitáské a
Profesorů Thubinských / kteréž k Řeckému
Patriarchovi do Konstantynopole poslali.

Nyni z Německé Řeči na Če-
štinu přeložené.

K tomu

Správa gista a pravdivá z Kon-
stantynopole od Jeremiáše nynějšího Patri-
archy / coby on y wsecky Cerkwe východní
siney šleli o Articulích Konfesse-
sy Aulspurské.

Edono Jh. mi ae R. v. s.

II. Thimot. III.

Nemaudrost gegich šgewna
bude wšem.

Wytifficené

S powoleným Wysocce Důstogného
w Bohu Otce / a Šwíceného Knížete a Pána / Pa-
na Martina Arcybiskupa Pražského / z.

w Litomyšli / Léta 1585.

u. o.

Litomyšl- O. Graudens

Předmluva:

Swatě paměti Otec S. Kzeboř/toho gména říš.
Neyvyšší Biskup Římský/a Nášto držící Pa-
ně/Otcowšy se k tomu Městu naklonil / Potlad
swág hogný otewěl / a Darmi welikými ozdobil a
poctil/wyhledá wagíc takowau naklonnosti i při tom
Městu/aby jakož předesse wždycky w čistotě pra-
weho Naboženstwj trwalo / tak aby ani na wěky
od společnosti Cýrkwe Swatě Křestianské Říms-
ské a Katholitské (bez kteréž gisté Spaseníj není)
se neoddelilo.

Tyto wšsecky wěcy mnau sa-
hauili / že tuto na pohledeníj chatrnu z prwotin
swých prácy Wassým milostem oddáwám a offe-
rugi/Pán Bůh wšemohúcy rač gi milostiwe k swé
cti a sláwe / k rozmnožení Cýrkwe swé swatě / a
k spaseníj wšsech nás obrátiti. Týž Bůh Nebeský
rač Wassým milostem a wšsemu tomu Městu sla-
wnému dáti swé swatě požehnáníj / milost / pokoj /
a ducha setrwáníj / y prawu v wíře Swatě sta-
lost až do skonáníj.

Dán w Lithomyšli/Den pa-
matný S. Wacslawa / nasseho milého Dědice
Českeho / Kterýž pro Wáru Katholitskú
neodporowal Krew swú wycediti/č.

Lětha 1585.

Gloza a Wenklad krát- ky/na List neb Psaníj Luteránských Predykantůw/kteří se Vbiquitarij gménugú/Pro- fesorůw Chubinských/kteříž Patryarchowi Konstantynopolitánskému poslali.

O Byčeg ten se zachowáwá v wšsech Lidj / že
ptigmauce od někud Listy/če se neyprwe Tytul neb
Připis/Potom pak Datum a podpis / Neyposleze sa-
mý List. Ten pořádek také y já turo zachowati chey w
glozyrowáníj Listu gednoho/kteříž Predykanti Luterán-
skí z Chubingu / Sekty Vbiquitánské nedáwno poslali do
Konstantynopole k Kzeckému Patryarchowi / a ted nedá-
wno od tehož Patryarchy zase jim odeslano s podpisem
wlastných rukau týchž Predykantůw.

Připis neb Tytul toho Listu / Kterýž Predy-
kanti Sekty Vbiquitánské k Patryarchowi ode-
slali gest takový.

Neyswětěgššymu/Welikomocnému / a Oswěcě-
mu Knížeti a Pánu / Panu Geremiášowu Arc-
cybiskupu Konstantynopolitánskému/Uowě-
ho Říma a wšsech Cýrkwíj Kzeckých Patry-
archu/w ge° Swatě Kuce s wctiwošti k dodáníj.

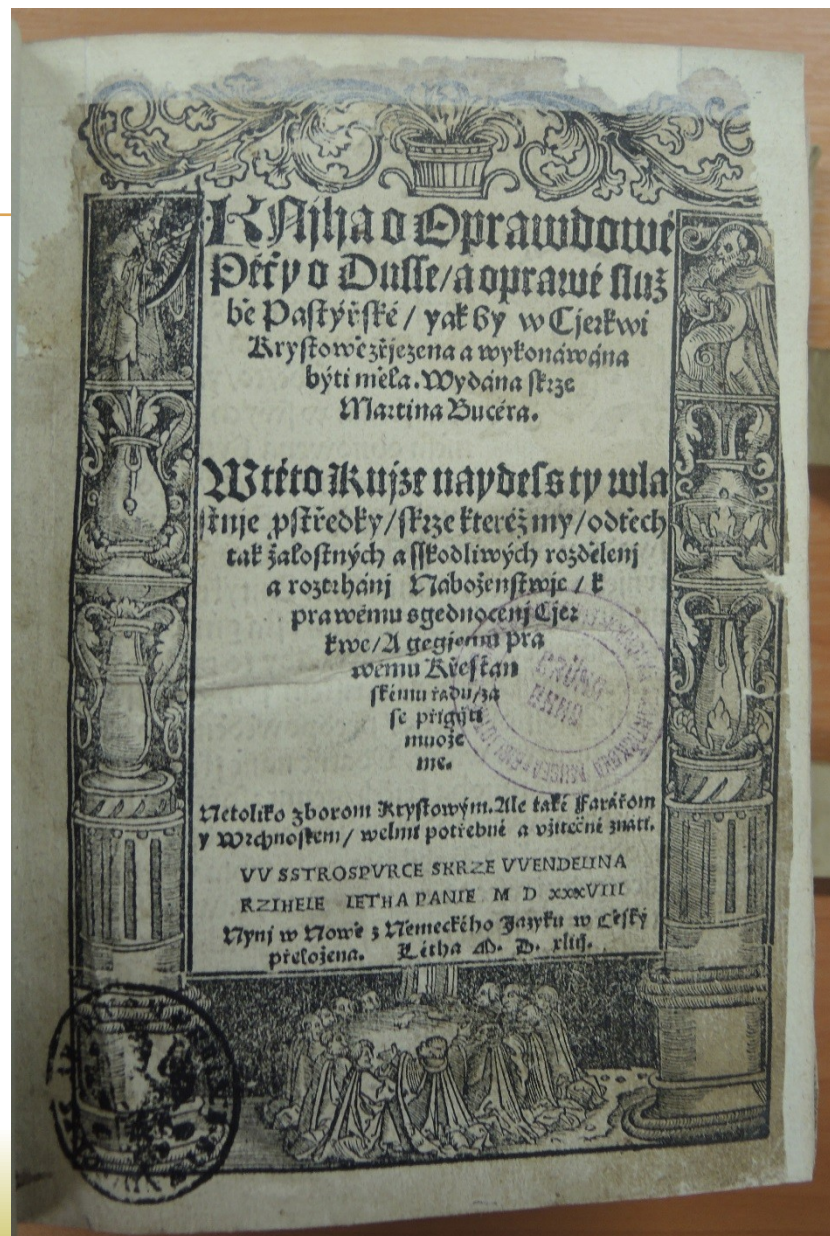
V Kji tomto Připisu / Kterýž Luterán-
skí Predykanti dáwagú a připisugú
Patryarchowi Konstantynopolitáns-
kému se nachází / Neyprwe k bedliwé-
mu wważeníj to slowo: Sanctissimo, Neyswětěg-
o

Mladá Boleslav

- ❧ Tiskařské zázemí Jednoty bratrské
- ❧ Předstupeň činnosti ivančicko-kralické tiskárny
- ❧ Část tiskařského materiálu z dílny Mikuláše Klaudyána
- ❧ Klaudyán působil jako korektor v Norimberku
- ❧ *Knihha lékařská* – Norimberk 1517
- ❧ *Mapa Čech* – 1517-leden 1518

Mikuláš Klaudyán

Mikuláš Klaudyán

Knieba lékařská kteráž slo-
že berbarzta neb zelínarz:
z velmi vziteczna: z mno-
hých knieb latinských,
y zskuteczných pra-
czij z vybrana: po-
czina se stia-
stnie.

Mikuláš Klaudyán

ratolestech syrote k Terzewdawie podobne. Prut ma wysoky. yako Wlasly kopr. smnodymi ratolestimi. A swrchu okrublosti ma. yako Kopr skwitem. a semenem.

Mocy prwnie zabrziewa. natrzetim stupni a lassy nadruh. Horzkosti swu Enora korzene zacpanie wnitrznie otwiera. Mocz s talowem. a s wlkostimi lepymi kosmatymi hrubostmi zene. Mocy swu zwlasstnie gedowatostem odpiera. Anaranu z wstiniu hada sstiera pawauka. sstnie wcedy wlozeny korzen. wen ged tahne. Tez y blizy moenie a pryskayze. Tu bylina Gelingen. kby ma roby swory. Protoz roh Gelingen ma moc ged zabanieti.

Koho wytekly pes vkausly. Warziti korzen s semenem. ato piti. przi pocateku neli by se wody strachowal. Dusst no kasslawy. natrageti Enory. korzene Gelingen. Horzce Boblu zazworn. Anglic. A toho nane. coz by wozel trzmi prsky zapigeg piwan.

Capitula. CIX.

Essier Arabsky.
Draguntea. Latine Sarcocolla. Niemecky winterbliz. Wiesly a mansse. Wiesly slowe Aaron ale mocy prudsky. wlelych roske. Listi obssierne trogerohe. prut zahawy. swrchu go brozen s zmy czerwonymi. Oniem dale platu se bude. T. twary Swaecho Jana.

Wiesly nahorach roske menssym listy. prut s ratolestimi. dwogeloketni chuti ostre a horzke. obniwoho przirozene. Mocy stieragicy. prostupagizy. prwnitragicy. otwieragicy. wyslechuuyty. hrubo y leptowlkosty. wprsedch znych zozadach gest. zacpanie yaterle zmyledwly otwiera. Rany wozed y zlecoz gladawo y wno se wzorzedo wani. ne

czistoty a postworny tiela. stiera. sstini li czistiy. Narostliny ziera wno se. a wstrzewach studenowlkosty. rozpanstie a wyhanie.

Capitula. CX.

Chlicze Wlaska.
Latine Druscus. Gest stro mek Boblaw. mnohe ratolesti wydawage. s yahodami czerwonymi. podobnymi. k Trzessniem. Geho

Zist.

XXXVIII.

zpuosob gest. mezy horzkosti a studenosti. wprost rzodu polozeny. Ale korzen ehorkosti nachyleny. Korzene a semene wolekarsstwie wstowagi. w napogi s cukiem przigacy. dusstnosti napomaha. kamen lomi. a wen gezy zene. Dienohorkosty. y zensku nemoz wywodit. Prach korzene gehu. rany hogie. a zawiera.

Capitula. CXI.

Adie korzen cze
sky. Latine Biforta. Niemecky Loterwurz. Dwoogig gest. Gedna slowe natrzim. a latine Tormentilla. a nebo Consolida rubea. Wlelych roske. korzen ma yako palez czerweny. skosmatymi. Ratolesty tonke slsticzkem malym. nafedmero rozrzeszanym pausstie. Kwietczko zlute. Korzen treply swrastugicy. A protoz san die se byti. przirozene studeneho a sucheho. zemnateho. natrzetiem stupni.

Gina gest. gestio ma listy dlube sstioke. blade yako Kony sstiewit. Ale listy swrchu zelene. a zespod pobielawne. Prantie wysoke loketnie. a swrchu kwietu podobnate bielosty. wchomaci. kuzwysly ma. ho prsu wydawa. Zko

ezen weliky stoczony naczewony. yako Kosatez czerweny ma. A nalukach yomieslech motrych roske. korzen tak. treply. A tak obadwa. gsu mocy y przirozenie gednostayneho. Tez. Natrzim za da se byti trep zegffly.

Mocy gegich druba gest. swieragicy. prwodachy. wtrwzugicy. a posylngicy. plodu. aby se mohi donesti. Wsecky roky krawe. budco stzewonie zenske. ranne. znohu. a gine. s bielke smieseny prach. a Gum arabicum. a oblozena tiem miesta swaluge.

Wuoctie s Boriandrem. Korzen warzeny. a tiem horkym to penice polita. a nazaludek wlozjena. Dawenie z horzkosty. z ymdloby zaludka przysle. zassawuge.

Wwinie czerwenem. s Benedyktem warzeny. s studenosti tracenie zbu. ene. wklada. Tez tiem aby to penice polita. a nazaludek wlozjena. aby byla.

Abyszena donesla plod. brzicho doley sly. kwozdwym olegem mazati. a prachem posypati. A nato miechyrz suchy. Wepzrowy wloziti. y prziwazati. nanez.

Rany swaluge suchosty swu. y krawe swawuge. wysustuge. hnilosty. Diewoanie. prachu gehu. wmor. Srdce. zachowawa. odnakazenie. s miesy. s horzce. a s Kutu. wwinie przigimati. obogi korzen. Penotrze hogi. a swaluge. proclucy. wpykly. wloziti. Warziti. a przipawowati.

Capitula. CXII.

Adie Trank
sky. Latine Ditta aurea. Niemecky. Haydnisch Wkraut. Wba. ech. a wlelych roske. Korzen kosmaty. sstery. prut puol drube. loketnie. tenne. unawosly. swawowiet. zlute. o to

Litoměřice

1542 – Ondřej Dušík

1547 zde působí část tiskárny Bartoloměje Netolického
- tištěna protistavovská sbírka *Akta těch všech věcí*

Praha – Ondřej Dušík

Ewangelium Ge-
zisse Ikrysta syna Bozibo podle se-
psani Swateho Mattausse / kte-
rez Erasym Roterodamskay wssirssich slowich a ias-
to swaykladem / pro lepssi a dostatecznieyssi wyro-
zumieni slow a skutkuw Krystowaych y toho wses-
ho roz w sobie téz Ewangelium wobsahuge / budto
podle literního rozumu / budto podle duchowniho /
w latiniskem iazyku wydal / a Jan wartows-
skay z Marty pro Czechy a Morawas
ny na Cjestsay wylozil.

Przedkem hledayte kralowstwi Bozibo a swawednosti geho/a
tyto wsserky wieny budau wan przidany.
Mattausa w Sestemcozdilu. ☩

ANNO M. D. XLII.

Praha - Ondřej Dušík

Swatého Matheus.

mysl to domieni wo Janowi zieby lechkomyslnay byl. Ginacz gestlizie gste to woniem v sebe drziete / zieby na swe mysli nestalay byl / jako niekterzi lechkomyslni czini / a zieby to czoz gest prwe gisti / potom na womyle kladl / pröz gste se cak dawno schazeli na pausse / a naz gste se chcieli tam diwas ti? Zdali gste se proro schazeli / aby ste widieli trzcinu zie se klaci wodwiertu? Takowaytby byl musel bayti / kdyby nyini sam proti sobie byl / a kdyby se w szestek ginay vdielal? Ale nemuz wto podczrzieni wzat bayti / poniewadz przisnost ziwota / kterayz gest wzdysky wedl a wede / wod takoweho podczrzieni geho dostateznie wozisstringe. Pröz gste schazeli tehdez na pausse / czoz gste chcieli tam widieti? Zdali czlowieka woblezienego whedbabne sstary? To gest neprzilezielo k paussi / takowe sstary wkazowati tam. Neb ti kterzi woblatiegi se whedbabne sstary a kmentowe / na zamtych kralow skaych gsau / gestto to na ta mista nalezi / aby kdoz gsau wnich zhoyna a zrozko ssa ziwu byli. A tak mezy takowaymi misto ma newstawiznost / a pochlebenstw. Kdo gest ziw kobytkami a medem lesnim / a woblati se w srti welblaudowe / a pasem kziennaym wopasuge se / na takoweho newzrabu ge se takowe domieni. Ano ani kdyz gest baywal przy dworu / nezmiel gest sweho przed se wozeti. Dus wod toho mare / zie gest neumiel pochlebowati / zie gest w sazen do zialarzie. Ale musyt nietzo welikes ho bayti / czemu gste se chcieli diwati / czoz gest was przitahlo tak mnoho napausse? Czemu pak chodili ste se diwat? Zdali proroku nieyatemu? Neb

Kozdil. XI.

Neb woni skuro za wobyzcy na paussi ziwot swug wedau. Wotom giste newoklamala was nadiege. Neb gste widieli / ne toliko proroka / ale nietzo wyssie ho nezli proroka. Ten gest wo kterem dawno prorok kowal Malachyass / zie ma przedchudze bayti Messy yssu / kdyz giz przichazeti bude / a zie ne toliko ma skrze swe proroztwi woniem na dlawhy zias przed tim prze powiedieti / ale take zie bude mozy prstem nan zblizka wkazati. Proroztwi Malachyassowo gest toto / hle / pray / posylam andiela meho przed tebau / aby tobie kdoyz budeš miti przigiti gestu prziprawil. To wam za gisto prawim / zie takowa gest Janowa wywayssnost / zie ziadnay ztiech ktere gsau zieny porodily na swiet / neni wyssi nad nieho. Ale wssat koho nyini mnozy drzi za menssiho wkazani Euangelium / sam gest wietzi nezli won. Neb won ne przizikal toho zdawna swaym mylnaym proroztwim / zie ma przizigiti Messyass / ale kdyz giz przichazel / wkazal nan kromu katal zie gest giz przisillo kralowstw nebeste. Az do tohoto ziasu ziaakali gsau lide wzieni nebeste / ktere hoz podobenstw przedesla byla na przednich swataych wotztych / a wo kterem prorozy podiatkymy przikrytim przedpowiedieli gsau byli. Tak gest Ja ny / ni zbudil lidi kromu aby se dali w ewagelistske wzieni / zie wod poziatku k zani geho / az dorohoto dne / knies mu skrze nasylnan wiru protiskagi se / gestie hrzissni zy a pohane / kromu chieigme nebo nechtiegme mozy ge mezy se rozchyragi. Nechti dele wodwrzieni wod nieho bayti / nechti dele drziani bayti wznamenich a podobenstwich stareho zakona / znagize zie gest prziz Moswierlo Euangelistske prawdy / a zie gest przed

Litoměřice – B. Netolický

Alta tiech wssch wiecij
které sau se mezy Najjasněgšim Kníže-
tem a Panem Panem Ferdynandem Římským/
Vhatským/Ceským ič/Králem ič. A některými z Starých Osob
panského/Rytířského/a Miestského/Království Českého.
Léta tohoto ič XLVII. zbiehly tuto Wytisšene.

**Jaké gěst se od Niekte-
rých Osob w Království Českém**
Spuntování proti Najjasněgšimu Knížeti a
Panu Panu Ferdynandowi Římskému/Vher-
skému/a Českému ič/Králi. Inffanthu w Hy-
panij/Arcy Knížeti Rakauskému/Margkrabi
Morawskému/Lucemburskému/a Slezskému
Knížeti/a Margkrabi Lužickému ič. **Léta od**
Narození Syna Božího Tisíceho/Pětistě-
ho/Ctyřicáteho/Sedmeho pod přičinau
Mandátu od geho milosti Královské té
hož Roku wysleho/stalo. A jak gěst se
to s počátku až do konce dalo/a jaká
sau wřech wewssch gednání toho
Roku psání wyslla/ y aušně
promluweno bylo/to wssě
pořádně prawdivě/
slovo od slova w
teto Knížce se
nayde.:

1547.

Praha – B. Netolický

Acta aller

handlungen / so sich zwi-
schen dem Allerdurchleuchtigste / Groß-
mechtigsten / Fürsten vnd Herrn / Herrn Ferdinan-
den / Römischen / Hungarischen / vnd Bohemischen etc
König etc. vnd etlichen personen aus dem
Herrn / Ritter / vnd Bürger Standt /
der Cron Bohaim / des vergang-
en 1547 jars verlossen.

Ausz Bohemischer in Deutsche sprach
Transferriert / vnd Gedruckt.

1548.

Mikulov

Krátkodobé sídlo nekatolického tisku na Moravě

- Novokřtělci 1526-1527 - Balthasar Hubmaier a tiskař
Simprecht Froschauer

Hubmaier 1528 ve Vídni upálen, Froschauer
vystěhován do slezské Lehnice

Olomouc

1. 1499 – Matyáš Preinlein

2 drobné tisky

Johannes Fabri: *Planctus ruinae ecclesiae*

Johannes Schram: *Questio fabulosa*

2. Konrad Baumgarten – 1500-1502

3. Libor Fürstenheim - 1504

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Z německého Rottenburg, 1498-1499 v Gdaňsku (2 tisky
Agenda sive Exsequiale sacramentorum; Aelius
Donatus: Ars minor)

Do Olomouce přesídlil patrně na pozvání humanisty
Augustina Morava (Käsenbroda)

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Zde tiskne latinské a německé tituly

- Tractatus contra Waldensium (1500)
- Heinrich Institoris: Sanctae Romanae ecclesiae fidei defensionis clippeum adversus Valdensium seu Pickardorum heresin (1501, březen 1502)
- odpustkový list papežského legáta Petra Isvaliese (1501)
- Grammatices deu Libellus, qui Spica intitulator (1501)

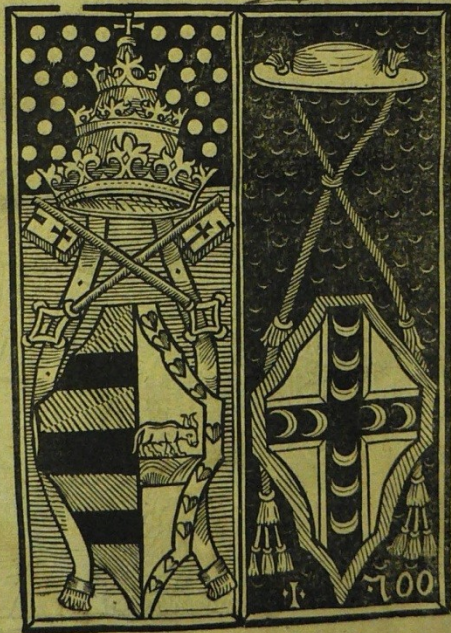
Petrus in iudicio. Cardinalis Regum ad Hungarie Bobemie et Polonie regna Regno Prussias Russias Liouonias Lituaniam Valachiam Sclaias Lusitaniaz Morauiam
 Transiluaniam Dalmatiaz Sclauoniam Croatiaz Lorbauiam et Moscouiam omnesq; 7 provinciarum predictarum ciuitates, terras atq; loca illis
 subiecta 7 alia eis adiacenta apostolice sedis delatere Legatus. Vniuersis pntes lras in pectus Salutem in dno sempiternam. Potum facimus qd
 Sanctissimus in Christo pater 7 dñs noster Alexander diuina puidetia papa Sextus puidetia 7 pie considerans qd perfidissimi Turci christi nos hostes
 christiani sanguine contineat in malum 7 iniquum propositum perueniens prosequentes nil aliud die nocte q; querunt 7 ex cogitat qd omnia christianoꝝ domi-
 nia sue tyranni 7 spurcissime secte subijcere 7 lege christi redemptoris nri subuertere Et propterea ides Sanctissimus dñs nri pro tuitione orthodoxe fidei
 intendit omnino fauete altissimo magna contra ipsos perfidos Turcos parere expeditiones 7 amplius suos impet; no expectare, concessit omnibus 7 singulis
 vtriusq; sexus christifidelibus pro hmoi expeditione contra dictos perfidissimos Turcos iuxta ordinaciones nram seu Commissarioꝝ 7 delegatoꝝ nostror; man-
 adiutricas porrigentib; vltra iubileu et alias indulgentias gratias et facultates quas christifideles obtinere pnt visitado ecclesias per nos aut Commissarios seu
 subdelegatos nros deputados prout in litteris apostolicis de super coeactis plenius continetur. Qd possint eligere confessores regulares vel regulares qui ipsis
 omnia peccatoꝝ suoz de quib; corde contriti 7 ore confessi fuerint in sinceritate fidei veritate sancte Romane ecclesie ac obediencia 7 deuotione eius 7 Sanctissimi
 dñs nri pape et successor eius canonice intratum persisterint. Semel tñ in vita de reseruatiss exceptis contentis in bulla que in die Lene dñi legit De alijs vero
 no reuocatis casib; quoties fuerit oportuni absolute 7 penitentia salutare impedere. Regno semel dntaxat in vita 7 in mortis articulo ac etia toties quoꝝ
 tics de eoz morte dubitabit Et si tñ decedere no contingat omni peccatoꝝ suoz plenarie indulgentia 7 remissioꝝ concedere valeat. Indulsi etia ides Sanctissim
 dñs nri de apostolice sedis plenitudine 7 liberalitate oes vtriusq; sexus qui manus adiutricas ad hmoi opus visitado vel mittedo potuerint ac des 7 singu-
 los eoz parentes defunctos aut eoz benefactores qui cu charitate decesserint in omnib; precib; suffragijs elemosinis ieiunijs orationib; missis. horis cano-
 nicis. capitulis peregrinationib; et ceteris omnib; precibus. suffragijs spialib; obsequijs que fieri poterint in tota vniuersali sacrosancta ecclesia mi-
 litante 7 omnibus mebris eius de. ac de omnib; operib; meritorijs que arma p ipsos perfidos Turcos assumetes promerentur prout ac si personaliter
 ad hmoi sciaz expeditiones se conferret ac se exerceret pariter apes imperpetuu fieri Et ne super premissis a quoqua verti possit indubiu. voluit ides Sanctissim
 dñs nri qd pntib; nris lras tanta adhibeatur fides quanta adhiberet si sub Bulla sua plibea expedite forent Et qui deuotior in christo
 ad hmoi sancta expeditiones iuxta summi potificis intentiones nram seu Commissarioꝝ 7 delegatoꝝ nostror; ordinati
 onem pnt per pntes lras sub hmoi testimoniu a nobis traditu approbati man; potuerint adiutricas Ideo auctoritate apostolica nobis commissa ipsi vt
 di. tis gratis 7 indulgentijs nri 7 gaudere possit 7 valeat coequum pariter 7 indulgentem per pntes Dñi sub nro Sigillo ad hoc ordinato
 Die Mensis Anno dñi Millesimo quingentesimo primo. Forma absolutionis totiens quotiens
 Misereatur tui dñs noster Iesus christus per meritū sue passionis te absoluat auctoritate cuius 7 apostolica tibi in hac parte commissa 7 tibi concessa Ego te
 absoluo ab omnibus peccatis tuis In nomine patris 7 filij 7 spūs sancti Amen
 Forma absolutionis et plenarie remissionis semel in vita et in mortis articulo vel verisimili.
 Misereatur tui dñs noster Iesus christus per meritū sue passionis te absoluat Et ego auctoritate ipsius 7 apostolica in hac parte tibi commissa 7 tibi concessa
 Absoluo te primo ab omni sententia excommunicationis maioris 7 minoris si quam incurristi Deinde ab omnib; peccatis contritis confessis 7 oblitis confredo tibi ple-
 naria omnium peccatoꝝ remissioꝝ 7 eadem auctoritate remitto tibi penas in pnti seculo et in purgatorio patendas In nomine patris 7 filij 7 spūs sancti Amen

198046

Georgius Synchronus Sess. Por. h. lib. v.

Sancte Romane ecclesie fidei defensionis
clipeū aduersus waldensū seu pichardorū
heresim. certas Germanie Bohemieq;
nationes in odium cleri ac eneruatione eccle-
siastice potestatis virulenta cōtagione sparsis
inficiētes. Sanctissimi s̄ alexandri sexti pō-
tificis iussu. nuper per eximium Sacre pagine
professorem. Fratrem Henricū institutoris he-
retice prauitatis inquisitorē. ordinis predi-
catorum. In formam sermonū utilissime
redactum. & libro Georgij Lepptzsch 85.

+
Veritas Vincit
Platinius Lepptzsch
Wittgenauensis me iure
tenet. An. 83.

2. Cor. 9.

Quod sibi quisq; sent, presentis tempore inta.
Hoc sibi mēsus erit, quum dicat. He, Veritas.

Fol. 4

Sermones apostolice sedis cōtra heresim wal-
 denſium marchionatū Morauie regni Bohe-
 mie occupātiū collecti ex cōmiſſiōe eiusdem
 ſedis ab inquisitore heretice prauitatis fr̄e Hen-
 rico inſtitōis Sacre pagine professoꝛe et nuncio
 pape Alexandri. ordinis predicatoꝝ incipiunt
 feliciter.

Subscriptio
Dilectis filijs ꝛc.

Breuiā destinata a Sc̄tissimo dño nostro papa
 Alexādro. vi. inquisitoꝛi heretice prauitatis. et
 primū eidē inquisitoꝛi cū P̄posito Rūburgen̄

Bulla apostolica ꝛc.

A
Alexander
Episcopus
seruus ser-
uorum dei

Dilectis filijs. P̄posito Rūburgen̄ Clo-
 ſtermburg nūcupato: et Heinrico ordinis
 ſc̄tū predicatoꝝ et theologie professoꝛi et he-
 retice prauitatis in Germania inquisitoꝛi. nū-
 cupis noſtris Salutem et apoſtolicā benedi-
 ctionem. Quia ad paſtorale curā totius Chriſti-
 ani gregis meritis nriſ minime ſuffragātib⁹
 diſponere diuina miſericordia. aſſumptos nos
 fuiſſe plane intelligim⁹. ex eo etiā nobis in
 beato Petro dicto cognoſcimus. Quia ſc̄e oues in
 meo. et illico vltimas. Et tu aliqui ducer
 ſus conſtitua ſc̄toreſ tuos. Expetit ab illa
 mentis nre cogitatioſe intrudere cōpellimur.
 vt que piculis noſtri oculis: quod lupi rapa-
 ces intrudere et per fenſtra minuat⁹: diſce-
 pere ſatagūt: ſalutarib⁹ nriſ p̄ſidijs quātū
 poſſumus occurramus. crebris ſiquideſ fide-
 lium relationibus et querelis certiores intus
 redimur. in multis Chriſtiani noſt regiōib⁹
 p̄ſertim in Bohemie regno. ac p̄uincia Mo-
 rauie. multos nequiſſimi hoſtis venenis in-
 ſectos. p̄ra catholica vitates in ſc̄ba blaſphe-

mie proſtrere et in praua hereticoꝝ dogma-
 ta impudēt quāſ ſurore quodā colliſos cot-
 ruere. cōtra matrem ſuā ſanc̄tā Romanā
 eccleſiam. que apoſtolorū Petri et Pauli
 ſanguine conſecrata omniū eccleſiarū a dño
 p̄m̄iatū obtinuit. Soloſis artib⁹ et figuris
 inſurgere. Additur etiā noſ vantis timorib⁹
 aut leni ſtania q̄ ſplurimū illarum regiōnū
 in damnatas waldenſū hereses plabāt. Et
 cum damnatis ſplurimis alijs heresi⁹ ipſi
 q̄ in eterne damnationis baratri vltro ſeſe
 imergentes dei eccleſiaz ſup̄ ſolidam petram
 Petri a dño ſicut promiſſa ſeruat edificatas
 que vnica colūba ſp̄uſa pulcra ſunt ruga et
 macula. vitas cōcluſas. ſona ſignat⁹. pure
 aque viue. merito appellat⁹. Dentib⁹ viperi-
 nis lacerare et rabido morſu dilantiare conat⁹
 ipſam ſane eccleſiaz impetit. que ſt̄p̄onente
 dño ſemper immaculata ſirma inuolubilq̄ et per-
 manſit et p̄manebit. hanc vitare diaboliſ
 verſut⁹ et penit⁹ deſtruere moliant⁹. Hoſ
 itaq̄ quibus et p̄ſc̄tialib⁹ officijs neceſſitas
 et gregis Chriſtiani diſcrimen. et catholice fi-
 dei oppugnatio nulla diſſimilandiū
 aut taceſendi locum relinquūt. Quātū ad
 clamandū inſeſanter et inimiti cladi obui-
 am dñm nos exortant. vt morbos huiuſmodi
 cōtagioſos et peſtiferos a oculis nriſ auferre-
 mus. ad loca illa Bohemie et Morauie: et cā
 peſtiferā infectōe ne et p̄ditōe oppugnato
 A ij

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Početnější repertoár tiskového písma

- Dolnoněmecká textura
- Bastarda
- Rotunda řezaná dle francouzských vzorů
- Signet

Olomouc

1505 založena 1. městská papírna, ale tiskárna až roku 1538

Biskupství zadávalo tisk liturgické literatury Johannu Winterburgerovi z Vídně

Olomouc

Olivetští z Olivetu

- Pavel 1504/6-1531 tiskl v Litomyšli a 1532 v Praze

- Jan st. Olivetský z Olivetu odešel roku 1538 do Olomouce (1538-1547)

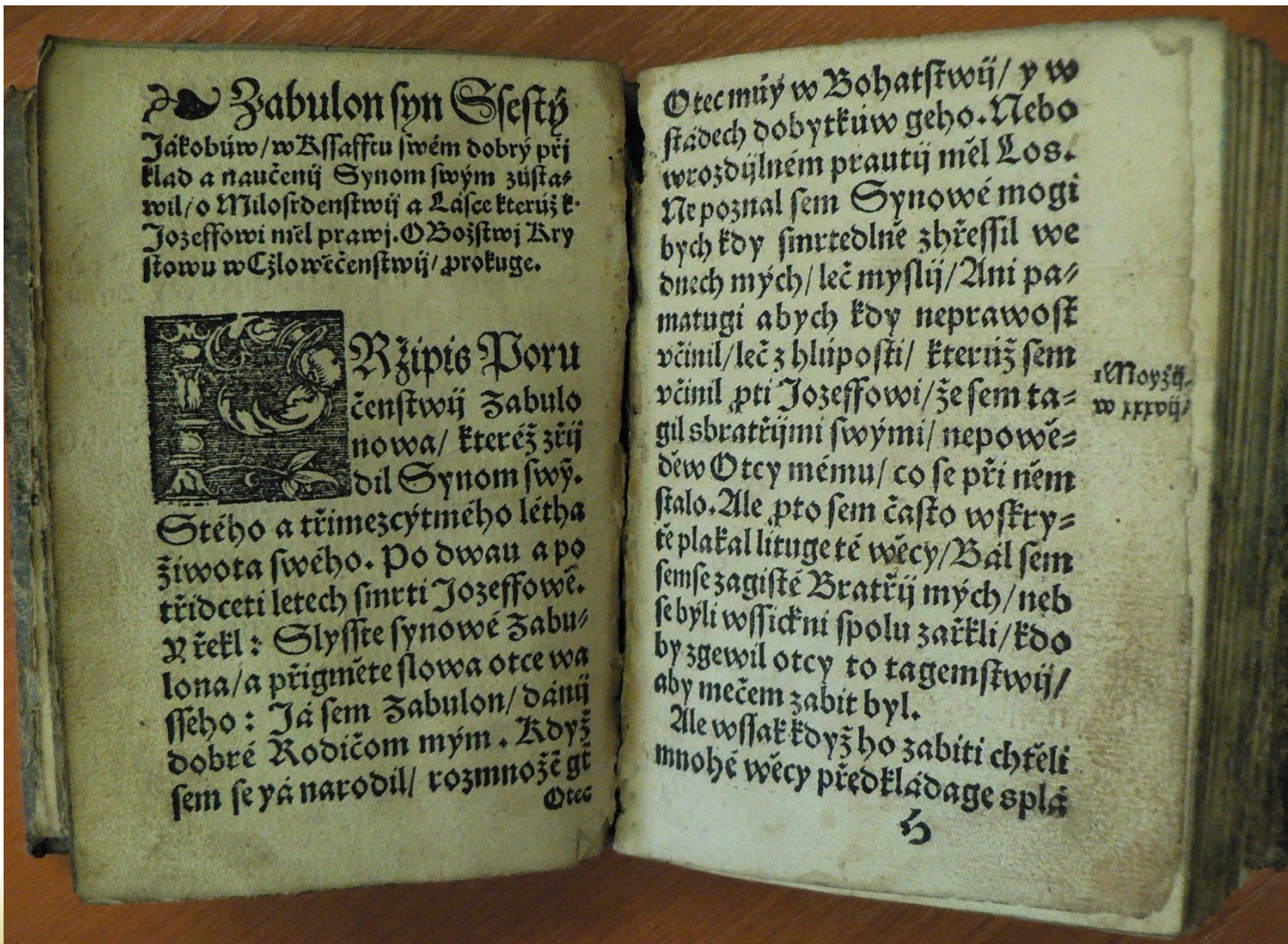
Synové:

Šebestín Olivetský 1565-1579

Jan ml. Olivetský 1576-1584

1590 patrně tiskárna přešla na Valentina Klína

Olivetský a Prostějov – 1544-1545

¶ Predmluwa.

¶ Naprwé se položü
Kterať tito Testamentowé/ a
nebo Břassťowé/ Dwanaćti Patřys
archúw synúw Jákobowých/ sau
nalezeni. A skrze kterého učitele
z Řecké řeči/ w Latinský
Jazyk přeloženi.

Wšmi dlabehy
Čas tato Kníž
ka (wyborný čte
nář) skrze záwisi
a zlost Newěrných Židůw/ pro
gisté a swětle proctwü/ o Kry
stu Pánu spasyteli našsem/ wšse
mu lidškému počolenü za sljbe
něm) zkryta a potlačena byla/
Tak že učitele/ a neb stařij wy:

Olomouc

Jan st. Používal heraldický signet a v některých tiscích devízu převzatou od norimberského a plzeňského vydavatele Jana Mantuána Fencla – Spes mea ex alto = Naděje má z výsosti.

1. Tisk v Olomouci – Das Testament der zwelf Patriarchen der Sunen Jacobs
2. Tiskařská produkce: - práva manská, práva a zřízení MM, kalendářů, polemiky mezi českými bratry a utrakvisty, překlady protestantské literatury

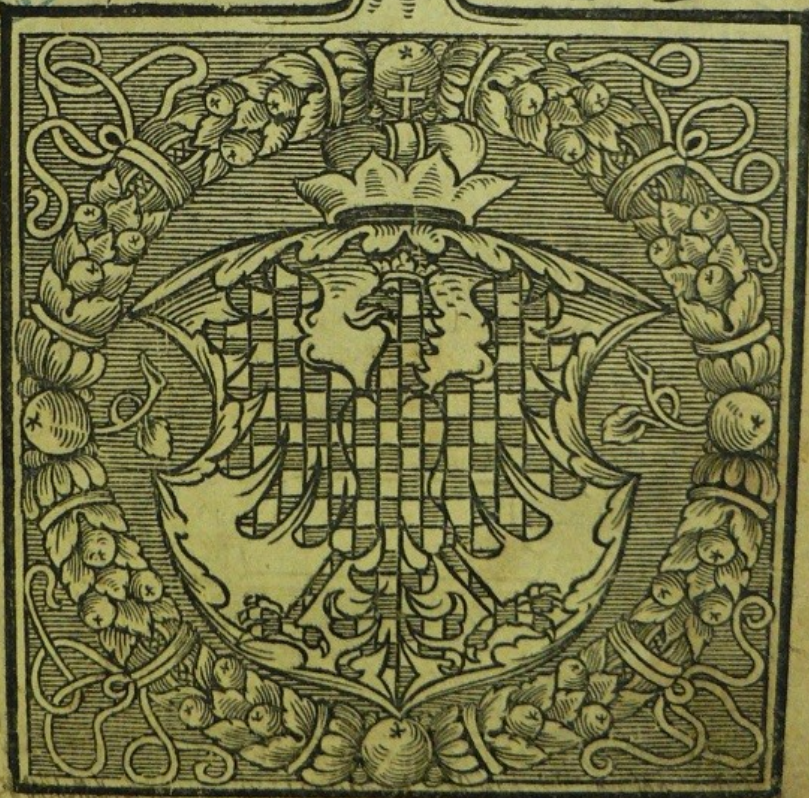
Fiermantle

1546

Prava a Zřísení Margrabství Mo-
ravskeho. wšlowé Natřisene.

a Imprimované Letha Paně.

1. 5. 4. 5.

Nakladě Drozeneho Wladyky Pana Matyasse z Hartonkova
 Mjsto držjcy Nejvyššjho Pysařstwj Margrabstwj Mora:

Letka od Narodeni Svya
 Bozjho Krysta Pana. Tisecyh o, Peti-
 tisheho, Cjrydecateho, Cjwrtceho. W
 pondelj Den Swateho Wacława, Dr-
 žan gest Snem Obecny w Meste Brne.
 Na kteremz to Snemu od Staruow / Pansteho / a
 Rytjsteho, Margrabstwj Morawsteho, wydani sar
 kwyhledani a napravowanij z Starých y Nowých ži-
 zenij k Sprawe Sandu žanstemu, naleztych y gnych
 čym se Lide, přj Prawe y wginem spravowati magij.
 Drozenj Panj Pan Jan Žerotjna, na Strajnicy, Nej-
 wyššj Komornjč Margrabstwj Morawsteho. Pan
 Jan Zagumac z Kunstathu a s Gewissowiz, na Tarwkoz
 wicých, Nejwyššj Sudij rehoz Margrabstwj. Pan
 Wyljm Kuna z Kunstathu, na Hradku. A Drozenj
 a Statecny Rytjry Pan Wyljm z Wickowa a na Cym
 burcu, Nejwyššj Hoffrychty Margrabstwj Moraw-
 steho. Pan Jan Starššj Kropač z Lewedomj, na Litcn
 čycých. A Drozene Wladyky. Pan Jan z Astřizl, na
 Buchlowe. A pan Matyáš z Hartonkova, Mjsto držj-
 cy Nejwyššjho Pysařstwj Margrabstwj Morawsté-
 ho: A ti aby se s Geli w Meste Brne, o Posudku, přj ča-
 su Swateho Martina. Kdež pať naten Den, tjj Pani a
 z Rytjstwa, do Brna se s Gedauz, Staré y Nowé žtjze
 ny přehlednauce. A to kteréz se gest w Meste žnogimé
 Letka pane Tisecyho, Petisteho, Třjdecateho, Pateho,
 w Středu poprwny Nedeli w puoste na Snemu Ober-
 njm w přjtnosti, Nejvyššjho Knjzete a Pana Pa-
 na Ferdynada Řijmskeho, Vhersteho, Cjsteho, ic. Krá-
 le. Inffanča w žyspanij, Arcy Knjzete Raufsteho, a

Vřadu wyssel/ než by Práwo tomu dowedeno bylo. Tedy
dy Dedicý geho/ zgeho Statku zase ty Peníze Vředniťku
giněmu/ poněm/ a neb giným/ magij wratiť / Aby tento
Dwogých Peněz zase ogednu Pěť nedáwal / než by doz
wedenj měl :

o Winnych Práwých Panských.

Panij pozwoťale po Mužjch swých / své Práwo
Wěnné magij / na Statcích Mužuo swých předewšsemj
mýjmo wšsecty gine Dlužnjky / y wšsecty Tápady / a dá
nj Margrabská / neb odgetij mocy / neb Zámku Waleč
ně dobyť / ony swěho proto neztratiť / a Práwo křowěnu
magij / y k Swrchkě / jakožto k Wozu / Woznjčě lepšijm
k Luozy a Posteli / kdež s Mužem swým Lehala / a polowi
ce Posteli / a polowice nechati . Než s Luoze načemj / Le
hala napřed / a Třetinu Dobyťka / což Kopyto / dělj / a nad

to což gij Muž odginých Statků poručij / a Klěndy / což
našwe Hlawě / Rukno / neb žiwote Ženskú přípráwu / To
sła / To Panij Panské / na Swrchých byti má :

o Wěnné Zemanky.

Alle Zemance / teč Wěno / na Statku Swobodně ži
stáwa / jakož se nažoře Pšisse / a stratiti geho nemuož . Ale
na Swrchých Woznjčě gij / Práwa dáno byti nemá
Postele / niž napřed / než polowice / a teč Třetina Dobyťku
což Kopyto / dělj / Sukně / Šatý / a přípráwa gegij . Ale
Klěndy / Mužowý / od Strěbra / a neb gineho Klěnohu /
to gij nepřijslusij . Leč gij Muž / což Listem / a hodný swě
domijm poručij :

1538
V. 8. 8. CA. 362

Práva Stavská

¶ Letha Dana našeho Česukrysta Syna Hošp
ho. Těševyho. Přístěho. Trzybrateho. Osmeho.
Tlačeny su tyto knihy v Slavonem Měste Olomi
ry skrz Jana Olivetského šibersmanij. Nakladě
Duoštogneho v Bose Dce Dana pana Stanilla
va Biskupa Olomutského geho milosti i.

1538.

Dby kto někomu wduom geho. zbrogij geho přemohuj
nespravedliwě se vwažal. Přemoženy před kraalem a neb
saudec zemským k třechožto saudu ten duom přislussij. žalowati
má. naduom swuog prawem se nawracujje. Saudec má
gemu Saud věmni. a gestli žeby gemu nebyl wrácen. tehdy saudec
wewssecken ten statek vwažati je má. kteryž * ten má. a má geho
taky potříkat. a pohnatí k třem saudom. a gestli že se ten postavij
bez kletu. tehdy wte při sauditi má yafz práwo gest. totiz gestli
že křiwdu a neb moc gemu věmni. tehdy geho sauditi má yako lau
pejnija. Na také takoweho wstetečníjka ten komuz se křiwda sta
la newznáseggje na saudec. gijti kdezby geho koliwěk dosáhnauti
mohl a ksaudecy přiwěsti. Toho wssého casu dokudžby něko
mu duom odyatý proti pswu držán byl. nemuož žádný z něho wis
mni. ani w věcech kterež se pō niem zbehly. ani w věcech kterež se mezy
tjm časem zbijhagij. pto že ge° w swě mocy nema držitel pořadný

* Totij kteryž
duom odgal

Kterak nadomy a zamky naalesow se wynaaslegij:
kapitola: CL:

Estli žeby ktery duom a neb ktery zámeč skrz nález byl potu
pen. tehdy saudec naypraw trítat wen vdeiti má. a potom
gimj ude s sekýrami k němu přiskočiti. a ten duom neb zámeč roz
sekatí a szemij stownati magij. tak aby duom neb zámeč nad zemi
wssacken sražén byl. Než nema býti wypalen. také nema ká
menij ani dřijwij. a neb což koliwěk w něm bylo odtud odwezeno
býti. neb odnesseno. leč gest co wěcy laupezem wzaty ch. a neb w kra
dených doně° wnesseno. wty se saudec vwažati a ge showati má
dotud ažby ten přissel. ktožby oně prawem chtel státi. A
gestli žeby zámeč byl. tehdy přikopy ryčimí a takowými přijpra
wami vyplněný zasypány a wyrownány býti magij. A wssick
m kterež k tomu saudu náležij neb držení swa magij. magij zatěv
dmi takowého zamku pomahati bořiti nakladem swým. ac gestli
žeby k tomu byli powoláni skrze saudu posla:

Kto by wlandu naales wynaasleti měl:
kapitola: CLII:

Dež kosselé sau. ti nálezý wynaasleti magij o každě wěcy a žá
dný gny. Saudec a kosselé. ani čepci. ani čepic. ani klobau
kno. ani rukawů ani kulek miji a magij. Plassity magij narame
nech miji. magij také býti bezbroge. lečby ge potřeba aby zbroge

* Totij když san
dij

měli nutila. Nálezy což se žiwotno lidských dotyče wynaasleti
magij křezliwij a lační. To prawo ge což se lidského těla doty
če. že nález wynaaslyn nema býti kdyžby gij kto gest a neb pil. neb
ani gijsti ani pijti nema. ktož má saud věmni. což se těla lidského
dotyče. a to wewssech saudech má býti zachowawano. Ktož
by pak mały kausel súdek. a potom nález na člověka wynesl. ten
před Bohem těm lidm wmen býwaa:

Kdyby žena některa smužem byla rozwedena:
kapitola: CLIII

Estli žeby žena smužem byla rozwedena. proto před se wě
no swě + obdržuge. kterež gij muž do žywosti gegij naswě
wlastním statku anastawenij naněm postawenem dal. a což koli
wěk statku kmužy přinesla. to (ačby bylo před rukama) s sebau od
weze a odnese. Gestli že gest mowity statek k němu přinesla. teč
gey s sebau odněsti má. Než gestli žeby ten statek byl stracen. a to
by yafz pwo ge prokazáno býti mohlo. musy ona bez toho statku
býti. A nastwij žena po smiti manžela swěho miji muož. gestli
žeby žádného Ma dedice nebylo. Pak kterak by to býti
mohlo to se nacházý w knijch práwa Nanskeho:

* Kromě kdyby
byla procýslož
stij odchnama

**Kterak by žena sdietkami swými statek swuog roz
deliti měla:** kapitola: CLIII

Dby ženě manžel gegij Vmčel. a ona by w statku vmčeho
manžela swěho. mčmž se neděliwse. s lauby neb křatky čas
zuostala sdietkami swými. kdyžby se potom deliti chtel. žena wě
no swě naypraw bere. A gestli žeby mowity statek vmčeho gegie°
muže zuostal. okteremžby on nasimtedne posteli poručenstwij a
křassetu newčiml. ten statek gednostyne rozděl býti má ženě a dě
tem. A má zadussy vmčeho yafz obyčey gest věmno býti. Než
gestli žeby otom statku Manžel zadržaweho žywota křassit wcy
ml. ten křassit staafy a pewný býti má:

Debittwie: kapitola: CLIII.

Estli žeby kto děti měl. a zmich gednomu neb wije začiwno
sti swě z statku swě° mowiteho kdyžby swadebnij wmluwy
měl. a yafz díel a opatření dal. a potom by vmčel. ti děti w statku
B ij

1484 97704

Obvyčeje Prá

wa / Řády a nebo Zvy-
kosti / wšech Náródu.

Skrze Jana Hubána / přitg-
meným Czecha / syc Němce / z mnohých nez-
wznesených Scribentuo / neb wypisowateluo
takových věc / w hromadu sebrané : Každému w
přijmání Czenáři w tom oblíbený magičemu /
čítání netoliko potřebné / ale také velmi
vžitečné a potěšitelné :

Z Latinské Řeci w Českau přeložené skrze
Jana Divotického w Kroměříži.

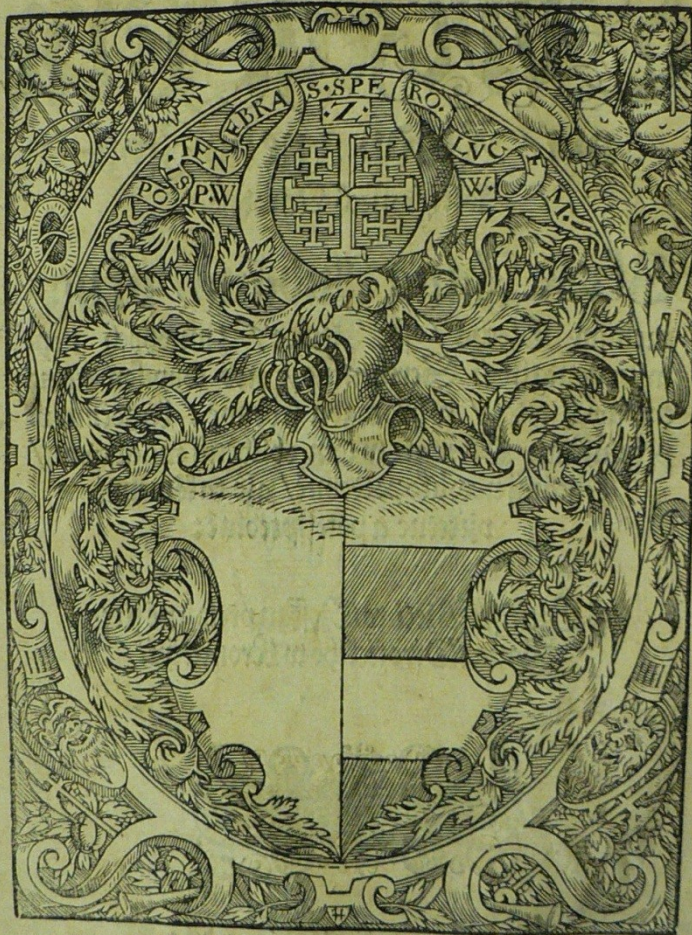

7631

Wytisčeno w Holomúcy v Da-
na Olivetského.

1579.

VII
a
76

Předmluva.

Droženému a Statečnému

Rytíři / Pánu Brankovi z Witzlowa a na By-
střicy pod Hosteynem / Pánu mně Laskawě přížnivému / z.
Služby své powolne / s winsfowwáním wšeho dobre-
ho / a s naležitau uctiwostí wzkazugi.

Donieważ netoliko Swato-
swata Piśma Biblicka / ale take Knihy
a Spişowe Mużu w Swobodnych
vměnych wysoce wznesenyh / a wes-
litau mandrostij nad giné obdaer-
nych / Philosophuo / Orátoruo / a
hystorij Spişowateluo / y giných
mnohých / gegijchto Spişuo slawné
Pamatky pozustawagij / o tom wy-
wyswédęgij / że Człowek na tento Swět / ne k zahalkám a k ži-
wotu zhowadilemu / leniwému a prázdniwému / ale zbola k prá-
cem užitečným a prospěšným / w nichžby wsseckenbēh žiwota
swého / pokudžby neyweyşše býti mohlo ztráwil / a zwláště
w těch kterězby se netoliko k prospjwánij sobě samému a swym
Něššeuom / ale k Obecnému dobremu buď wšech Lidij wespo-
leť / a nebo na díle některých gistých Kragin / Měst / nebo Obeč
y také Osob hoditi mohli / na tento Swět zplozen býwá Drože-
ný a Statečný Rytíři Pane mně laskawě přížniwy : Nebo
o tom (ať toliko některých málo duowoduo z Pişem dotknu)
w Knižách onoho wysoke trpěliwosti / a welkého zkuffenij
Muže Joba Swateho w položenij pátem napsáno se nachazy :
Człowek (prey) ku práci rodij se a Pták k letanij. A w Kně-
žách Pişlowij we dwanaće Kapitole : Ten prey kóz prá-
dnij / neybláznowějšij gest. Tež w Knižách Eklezjastyku
w gedenáctém položenij Pişmo dŕj : W pracech twých zstarey
se. Onen pak welké weymluwnosti a (w takowych wěcech)
wşy lŕbezności a okráşy puowod M. T. Cicero, doswéděním
swým toho ku památce pozŕstawil / že wewşech wěcech Lid-
ských nic slechetnějšyho / a weybornějšyho není / jako Obe-
cnému dobremu prospjwati / práwě / wedle řeči Platona Mu-
drce znameniteho / že Lidé ne sobě samým / ale také ku prospj-
wánij (a nebo k ozdobe) wlasti své na tento Swět se roditi ma-

Olomouc

Šebestián Olivetský

Nowiny vo Jeho římském císařském Majestátu etc.
Válečným lidu v Spišskej zemi (Olomouc 1565)

Nowiny neslýchané strašlivého povětrí a oblaku
prolomení ... okolo města Kremže a Kamenice v
Rakousích (Olomouc, 1580)

r. 1571 tiskl i v Kroměříži sněmovní artikuly

Olomouc

Jan ml. 1576-1584

Luteránské zpěvníky Jakuba Kunwaldského Kancionál český (Olomouc 1576) a Nešpor český (Olomouc 1576)

Poslední tisk – O poznání církve svaté knížka velmi pěkná (Olomouc 1584)

Spis vyšel po r. 1580, kdy byl vydán mandát Rudolfa II. O tom, že v Olomouci má pracovat pouze tiskárna B. Milichtalera

Olomouc

Jan Günther Prostějov 1544-1553; Olomouc 1554-1609
+ nevlastní syn Bedřich Milichtaler - až 1612

Konfesijně vyrovnané tisky, katolická produkce
převážila až za Milichtalera

Vyučil se v Norimberku u Leonharda Milichtalera, po
jeho + r . 1540 vyženil s jeho vdovou Markétou tiskárnu
a nevlastního syna Bedřicha.

Z Norimberka se r. 1544 přestěhoval do Prostějova
(působí do r. 1553)

Prostějov

Ze starší literatury nepodložené zprávy o tiskárně moravského vladyky Jana Dubčanského ze Zdenína – měl použít vybavení Hubmaierovy soukromé tiskárny z Mikulova.

Věrohodný počátek až s Janem Güntherem

V jeho prostějovské dílně pokračoval po r. 1554 jeho bývalý korektor Aorg, až do roku 1561

1568 tisk Pavla Hájka – Malej catechismus, navedení nebo krátká summa pravé křesťanské všeobecné katolické víry

1602 – z Krakova přišel Jicchak ben Aharon Prostitz

Další dílna až 1862

Olomouc

Jan Günther

První vypracovaná ediční politika oproštěná od konfesijní orientace a zájmů

Kniha dostala charakter zboží

Začaly poprvé převládat tisky světské

Pro olomouckou tiskárnu zakoupen nový písmový materiál, zápůjčky štočků, tisky typograficky jednodušší

Tisk spisů hospodářských, teorie hudby, knížky lidového čtení, školní učebnice (slabikáře), dvoj- a trojjazyčné slovníky

Převedení textů z němčiny do češtiny

Olomouc

Jan Günther

V Prostějově 35 titulů

V Olomouci 56 titulů

Cca 60% soudobé moravské knižní výroby

Vydané české tituly nalezneme i v norimberských tiskárnách Peypuse a Milichthalerů z 30. let.

Doloženy i reedice starší domácí produkce

9.

Slawia Jozeffa.

O Walce Zidowské / Knihy
Sedmery. Knihyžto na-
před Život Jozeffuo!

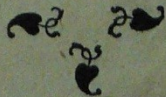
Od něho samého sepsané/
gest přidán.

Proti Apionowi / Knihy dwoge.

In O Dučednictwíj Dachabeyšských / Moravia
z Knihy gedny. /

Nyníj teprw wšeckny w Českau řeč z Latijnské
přeloženy / od Pawla Aquilina Hradeckého.

M. D. L. III.

Prostějov

o Židovském Bogi

ce/ani na žádání z vrchních svých/genzby ge od to^o zdržoval/nest
 přestávající. Lotrowstwij pak gich a bauřenij/negaty Dyneš syn
 Eleazar/a Alexander/wrchnij byli. Kteržto obořiwse se na Pome
 zy Abrahamské kraginy wpadli/napořad mordowali/a žadně wě
 ku lidem neodpaussřeli/y Městečka také wypalili. Kománus pak sly
 se o těch wěcech/pogaw s sebau gedno Wogsto gūždneho lidu/kre
 řez Sebastenské slulo/aby napomocen řem gēz mordowali zagaw/
 táhl. A tak z těch mnohé křezij byli Eleazara následowali byli byl
 wijece gich také žbil. A ginému pak množstwij/křezij k hubenij koncū
 Samarštych se wydalo/wrchnij z toho národu z Geruzaléma wy
 sli/a gšuce odijn žiněmi/a posypawse popelem hlavy/proslyli aby
 od pšewzetij přestali/a aby mřtjce se nad Samarštymi/křezij Ge
 ruzalénské Křijmanū w nepopauzeli/aby se také sinilowali nad wla
 stij swū/y nad Chrámem/nad syny a manželkami wlastniji/a aby
 wšlech wěcy swých spolu w nebezpečenstwij ne wwozowali/a p pom
 stu gednoho Galilegšeho/wšeho množstwij k zahubě nepřawowa
 li. Tem řecem powolowse žide/od pšewzetij přestali. Mnozy pak
 toho času k lotrowstwij se wydawali/yakož řemě to obyčejně by
 wā/že času potoge nezbednost rostě/Sřez křezij lotrowstwij/po
 wšij kragině laupeže pwozowány byly/a geden každý z sinělch/nā
 sly giny m činil. Tehdy wrchnij z Samarštych do Tyru/k Numi
 zadowi Kwadrátowi/křezij Syrij zprawowal/přisli/prošyce aby
 mřtil nad řemi křezij kraginu gich hubili. Přitomnij pak tu byli také
 z Židuow Drozenij/a Jonatas syn Ananū/wrchnij z Křezij/žalobě
 odpřige wřazowal/že počátkem bauřky Samarštyj byli/křezijto
 neyprwě mord wčinili: přičinu pak zahubě křezij se stala/že dal Ku
 manus/křezij p počátku nad puwody mordu nechřel mřtiti. Tehdy
 Kwadrátus za tím obogū sřany po odložil/práwěže řdyž se dosta
 ne do těch kragin/pilně se chce na ty wšlech ny wěcy wyptati. Potom
 pak pbraw se do Cezarij/wšlech ty křezij Kumanus žiwě zagal/w
 řezowati dal. Odtud řdyž do Liddy dostal se/znowu slyšel nařij
 kánij Samarštych/A powolaw z Židū osmnácte mužij/o křezijch
 se dowědel že wčastnijcy té walky byli/sřijnati ge dal. Dwa pak wř
 chnij Křezij Jonathu a Ananyasse/a syna geho Anana/y některé gi
 né židy Drozené/křezij Cysarij poslal. Těz také y z Samarštych/gedno
 ho každého z Drozených. Rozkázal také Kumanowi/a Celerowi
 Seyrbmanu do Křijma se plawiti/aby počet wydali Klandyowoi/z
 těch wěcy křezij w kragině té pwozowali. Když ty wěcy tak nařij
 dil/od Liddy bral se do Geruzaléma/a násled množstwij lidu Swā
 tet Přelnic swětýchcho/bezewšly Kumana a Samarštych byl pak
 Cysar pak w Křijmē wyslyšly bauřky do Antyochij se nawrāttil.
 7 tu přítomny také Agryppa/s welikū snāžnostij židowstij při zastā
 wage/

o spunto
 wānij Lot
 row.
 Kwadrā
 towi Syr
 řem zprā
 wcy.

Kniha Druhá.

wage/neh y s Kumanē množy znamenitij lidé stali) wěypowěd wěi
 niw na Samarštych/tū zmich neyprozeněgšij rozkázal zamordowati/
 a Kumana z Zemij swých wypowědel. Cetera pak haytmana swāz
 zaneho do Geruzaléma poslal/a Židuom k zamordowanij dal/aby
 přes Město sineycen gšā/sřiat byl. Potom Felica Pallantowa bra
 tra poslal do Židowstwa/křezij zprawowanij gegich kraginy/s Sama
 řij a Galilegij. Agryppu pak z Chalcydy na Kralowstwij wěřstij p
 řadil/daw mu také tu kraginu křezij Felirowa byla/genz byla Trā
 chonyřtā/Bathanea/a Gaulanytis. Přidal pak také Kralowstwij
 Zysanye/a wladářstwij křezij Wārus zprawowal. Sām pak tēa
 nácte lech/osm Měšycūw a třidceti dnūw/zprawowaw Cysarstwij/
 wřel. Nāměřka po sobě Nerona zanechal/křezijto s radau mař
 řelky swē Agryppiny/na Cysarstwij wolil/A zagisťe mage wlastnij
 ho syna Britannyka/z Měsalsijny narozene/ totiz/z prwněgšij mā
 řelky/a Oktawij dcery/křezijto sām za Nerona/syna swē druhé mā
 řelky/wdal. Zplodil pak z Agryppiny Antonij. A Nero zagisťe/yak
 řezze welikost sřestij a zbožij zle sobě wedl/a yak bratra swēcho y mā
 řelku/y také matku zamordowal/po nichz nad wšemi swými přijbuz
 ny mi wřutnost swū prowozowal/a yak naposledy řezze nerozum/kř
 řekleřstwij a gegich Uměnij se dostal/wěda to býti k wěypowowanij
 obtřijně /radegi toho mlčenijm pominu.

Oriel Bla
 dyš na 19 w
 činěš/řez
 řij widow
 řiw zle cho
 wali se.
 Klandy
 13 let g
 a 30 dn
 Nero námě
 řel Klandy
 ůw.
 Nero. C
 XIII.

o bauřkách w Židowstwu/pod zprāwau Felixowau.
 Kapiola Swanacā.

Brátijm se tehdy k wyprawowanij těch wěcy
 křezij on proti Židom prowozowal. Měšstij zagisťe
 Armenij k Kralowanij Arystobulowid dal/Herodesow
 wu synu/křezij Kralowstwij pak Agryppowě čtyři Mě
 řta přidal/s Polemi/křezij k gednomu každému z nich
 naležela. Totizto/w Pereij kragině/Abjlu a Juliadu /w Galilegi
 pak/Tarychij a Tyberyadu. Ostatek pak židowstwa Felixowi křezij
 wowanij poddal. Ten Eleazara Kniže lotrowštych/křezijto za XX
 let tu kraginu byl hubil/a ginē s nim mnohé zagal/a do Křijma swā
 zane poslal. A giných Lotruw křezij wřezowati dal/a w společnē ne
 šlechetnosti postřizených gegijch towar yssuow/bylo řemě nečijně
 množstwij. Když pak tak ta kragina wyčisťena byla/ginij Lotri w
 Geruzalémē powřtawali. T pak Měčnijcy slauli/w yasne dni/a w p
 řed Měřta/sem y tam/wšelikē lidi bigijce/Obzwlastně pak w dny
 Swatečnij/přesřowali se mezy lid obecnij/Měčnijcy křezij pod o
 dem magijce/Těmi nepřátely swē bili/Potom po apudu těch lidij/
 oni mezy ginými p tu w šlechetnost nařijkali/Sřez křezijto leř bez
 podeženij byli/a dlawho se tagili. Neypřwněgšij zagisťe od nich Jo
 dowstē.

Ant. 10.
 Kapi. 11.
 2
 Felixowi
 zprawcy Ži
 dowstē.
 Měčnijcy
 proto slauli
 řez křezij
 řez pšew
 nōřstij gini
 zradně mor
 dowali.

ELEMENTA
LATINÆ AC BOIEMICÆ
LINGVÆ.

Začátkové / Latinského / y
Českého Jazyku.

Impressum Olomuncij, apud
Ioannem Guntherum.

Tiskeno w Holomúci / v
Jana Günthera.

M · D · L V ·

Olomouc

A B C D
E F G H I
K L M N
O P Q R
S T V X Y Z

A B C D E F G H I
K L M N O P Q R S
T V X Y Z.

a b c d e f g h i k l m n o p
r s t v x y z.

Alphabetum Latinum.

A B C D E F
G H I K L M
N O P Q R S
T V X Y Z Æ

a b c d e f
g h i k l m
n o p q r s
t u x y z

æ
r

Ab	eb	ib	ob	ub	y	æ
Ba	be	bi	bo	bu	i	u
Vb	obs	bla	ble	bal		
Ac	ubs	bo	bli	bel	ha	
Ec	anc	bu	blo	bill	te	
lc	enc	ca	blu	hos		
Oc	inc	ce	cla	fus		
Vc	onc	ci	cle	bar		
Ad	unc	co	cli	be	bē	
Ed	ans	cu	do	oc		

æ

Adriannij yallingeniij posejov Alimij list 15. 64

Kniha Bez-

Catalogus *inscriptus*
sa Syrach / ginaf Eccle-

siasticus / w kterézto zawrřina gsau vrřšenā
napomenutij / a předklādagij se wssechnem Lidem pro
spěšna naučenij / yakby se gedentazdy w swem Powo-
lanij (jivo gsa na tomto Swetě ctně a slechetně)
chowati mel. A Summaru Kniha

Collegij Societate Lib. *1624*
tato slauti muže

Zrcadlo pobožnosti / Ctno-

sti / Kážně y Počestnosti.

Z té Chudij a sprostnij Hospodari y ginij
Zpracowé Czeladky / mohau sobě Naučenij brati /
yakby sami se při swem powolanij / při swych pracech / před-
kem ku **panu Bohu / k swym Bliznim / y ke wsem tem / ge-**
sto k gich Zpracowam nalezehtij / Pobožne a naležite chowati
meli. Gest pak w Dazy Czesky a Temeckeho přelo-
žena / a k prospěchu y k wzdelanij wssech-
nem wuobec wydana...

Leti M. D. LXIII.

Wpklad Rzeczú Jezusa Syracza

lenj/že nemůž toho nigakž nechati/ ať se potom sám spálj/sám sobe vřstodj na Tele y na Dussi / na své poctivosti / zdravj / Stawu y přjzni. In Summa / třeba gest přitom opatrnosti / bogowanj a odpůránj.

¶ Proroz nám milý Duoh / z milosti své swaré / močný a spaa sředný prostředek proti tomu zlému nářjdicí a dáti ráčil / coriz / staw Manželstj / že wždycky lépe gest Ůženiti se a nebo wdáti / nežli smilnau žádostj se pálicí / 1. Boryn: VII. Poněwadž pak smilný Czlowěk / nemá žádnho pokoge w swém tele / Rakoz Syrach tuto prawj / ať y ohen zapálj a negakau zlaw węc swede / y melaby giste Mladěj sebe sama pilně sferici / a toho mřsta / času a přjčiny se warowati / a před tau osobau strze kterauzby mohla dráždena býti / a přjčinu ke zlému sobe wzyeti / wcházeti / a melišby Rodičowé swým Detem a Čeledi k tomu raditi a pomáhati / aby se w Staw Manželstj dávali / byt pak ne wždycky slawné a znamenité snaubenj před rukama bylo. Wždyť gest lepšj / slusšná a prostá poctiwost / nežli nešluffná hanba a lehkoř.

Lépeť gest s poctiwostj w chudém prostém Manželstwu žiwu býti / nežli Lotrem a nebo Kurwau zůstati / by ty pak w swém nesčadu mnoho peněz měl / a swobodným Lotrem byl / a gedno zlé na druhé wwodil. Když se gij tak kdo zloeruge a neb zkurwř / gij potom bude wstawičně bezectným a odwážliwým / tak že takos wému Czlowěku smilnému / každy pokrm bude sladký / a nepřesťaneč / ať se nřm nasřtj. Tak bezectnj / nepočestnj / hanebnj / a nestřdatj wčineni budau takowj kurewřstj Mysliwcy / kterjž Mladě / wšak nectné Panj / wyljedáwati a w hromadu sháneti / rowně jako Mysliwec Koroptwy do rukawnjku wháneti / w mřgř: Tak že gřm každě prozlučle kurwř maso / lecřakř s smrduty hamauz / wossauřtaná / wsmeykaná / wwožená Mořna / nesčacká a mřzutá slundra / k myřli bude: pobadá gich potom k zlému gegich wřfetečnosti a cti odwáženj / a gřauce bez nř / dabj se s takowjmi hořřartami w každau rozpustiloř. A když ho některrá omřzy / hneď za tu ginau wezme: tato gedněmi dwečmi před pügde / giná za třm druhými zase přjgde / a tak sobe gednu za druhau běře / a lebacos / ba třeba s mřztau Wopicy sobe k nekřdu oblybř / a jakož řjřakř: Kdyby gen Kozau rausřtu nebo čepce na hlavě wela / tebďyby se takowému Kurewřskému slidnjku zaljř

Na XXIII. Kapitulu.

bila. A musj po gegř stupe gřti / byt pak mela rána po kopě býti. Toť gest to sluffné cřestanj a pokuř / za Pani Wenuřři sluzbu / y gegř odplata / kterauz swým milým sluhám a Wogákřm plati a dáwá / že nřmi Sathan (jako půwod smilné nečřstocy) z gednoho hřřchu do druhého hářy / a tak w tom zatwrzenj a oslepenj gřauce / potom y gině Lotrowské kury provozowati budau jako Brádej / Laupeř / Sřtweráčtwj / Mordowanj / Pálenj / Lhanj / oklamánj řc. Naposledy potom dostanau se mezy Franc hauzy / budau plnj Frankhauzké prassiwosti / a nebo zmocnj se gich dna y s zymnicj / tuť potom tepruwa po mladých Panjch magj wřřenau kratochwil / gessřoby se sami sobe mohli omřzeti. A tak dostanau se naposledy do Wuzyc a Chudobic / ba y k Chodowské holi / nebudauř také někdy na Brkawěj Zámeř wen wywedeni / ano z prostá mluwře na Sřibenicy oběřenj. Tu co se wám zdá wy Mladj Jonácj / a wy zaurřalé a hrde Dcerky / ne nřlij tak? Ba w prawdě tak / neb gest daleko wře pěkně zeleně Tráwy na Poli wwadlo a wřchlo.

¶ Proroz ó můg milý Křřřtiane / kdos pak koliwěk jakého kosa li stawu / Křřřdu a Dřřřto genřtwj / budco jes Pán nebo Sedlář / Bohatř neb Chudj / Duchownj neb Swěřřj / pomysřlij řřečněř a s pilnosti powař / nenřlij tobě lépe před Pánem Bohem / a na tomto Swěř před dobrými / pobožnými a počestnými lidmi / w Staw Manželstj s báznj Bořj se dáti / řřadnau a počestnau Manželku mřti / swobody Swarého Manželřřwa / pro zplozenj milých a řřadných Dřřřek / a pro wwarowanj hanebných a obawných hřřřchůw (wedle raddy Apořřtola) wřřwari / počestně y chwalitebně / raděgi bez podeřřenj a zlého duomněnj / žiwu býti / nežli s neřřadnými Kuchářkami / s Kurwami / s Slundrami a Mořřnami hospodařiti / ge mřřřto Hospodyn a Manželk mřřti a chowati / a s nřmi Paněhary zplozowati?

¶ Pro wwarowanj takowého mnoheho zlého / a pro Ctně / řřlečerně Lidřké obcowánj / a pro řřadných Dřřřj zplozenj / nes zbraňuge se Czlowěku žádnému / Léča sluffná magřřymu / Staw Swatj Manželřřj / ani zbraňowati a zapowřřditi se má tomu / jakéhozby pak koli Křřřdu a powolanj byl / a neb bery mohl. Pán Duoh rač dáti gednomu každému Křřřřianu wřeněmu / Křřřd a počestnoř Stawu Manželřřého milowati / w

HISTORIAE
REGNI BOEMIAE,

DE REBUS MEMORIA
DIGNIS, IN ILLA GESTIS, AB INITIO BO-

iemorum, qui ex Illyria venientes, eandem Boemiam, in medio pro-
pmodum superioris Germaniae sitam, occupauerunt. Libri
XXXIII, ex fide tandem narrationeque historica scripti,
absolutique, & in lucem iamprimum aediti, sat vides
licet cito, si sat bene.:

Cum gratia & Privilegio Sacrae Regiae Maiestatis, ad sexennium.

ANNO M·D·LII·

ratum, totiq; & tantis virtutibus ornatum parens tuus, te iuuenē adhuc, ipse nondum senex, regni Boemiæ, consortem fecerit, latis Boemis, pudentiamq; parentis ore pleno laudantib; quod sibi per tempus auxiliolum, fœsis olim rebus, adsumperit, eademq; opera paci, & securitati regni prudenter consuluerit. Cæterū quando plurimum refert, mores q; populi, cui præfuturus es, cognitos habere, ipforumq; Regum, qui ante te te regnarunt, res gestas, velut in speculo, intueri, vt videas, quos sequi deceat, quos item fugere oporteat, quorum vtrumq; exemplis, multo promptius, quàm etiam disciplinis, ediscit. Quia exempla sicut ad fidem faciendam, ita ad imitandum habentur efficacissima, potentissimaq;. Nō absurdè fecisse mihi videor, quod Historiam Boemiam, à me scriptam, quæ talium exemplorum, in vtramq; partem, copiam vberem suppeditat, nuncupatim tuæ maiestati dedicauerim. Ad te namq; maxime pertinet, nota habere, quæ apud Boemos gesta sunt, q in Boemia regnaturus es, præsertim quando extra vnum nempe Æneam Siluium, nemo extet, qui de rebus Boemis scripserit, quem lector paulo elegantior legere, citra fastidium queat velitq;. Sed Æneas quoq; velut extraneus, sermonisq; Boemi ignarus, dum incuriosius dicenda inquirat, ac multa de ijs negligentius præterit, admonuisse cæteros visus est, vt accuratius scriberent. Quod igitur ad curam veritatis eruendæ, quæ præcipuè ab historia postulatur, attinet, illam ego omni studio persecutus sum, ne mea negligentia, vltiq; loci possit accusari. Sed an sim assecutus, tuum, optime Rex, iudicium erit, quem summum Iudicem, nuncupatione huius voluminis, mea sponte, voluntateq; mihi elegi. Ab electo autem, & summo Iudice, nulla prouocatio, quo magis æquum te, atq; ppensum, præbere mihi debes, atq; ita facturum esse confido. Nam vt gratis am huic ipsi volumini, ex tempestiuitate quoq; conciliarem, sic opus aliis quoties interruptum, ac ferè tedio scribendi neglectum vrgebam, ut illo potissimum tempore illud absoluerem, quo regnum Boemiæ, coronas bundus inires, vt hoc saltem, haud intempestiuè, de toto libro posses dicere: Munus exiguum, sed oportunum. Gratia namq;, sicut ille cecinit, cum fieri properat, gratia grata magis. Vnum vereor, ne aures nimis delicatas, verba quedam noua percussa moneta offendant, vt sunt, Dux, Marchio, Comes, & si qua alia vocabula ignota aut aliter vsurpata erunt, quæ tamen vsus assiduus, passim iam à Latinis quoq; vsurpatus, ita terit, retinetq;, vt sine confusione ordinum, dignitatumq;, & locorum, vix tuto illa auferri de loco suo queant, ne obscura videlicet, pro clavis substituant. Nulla autem verba magis historia amat, quàm aperta dilucidaq;, & ea maxime, quæ in vsu habentur. Sed ista quoq; iudicio tuo stent cadantq;. Reliquum superest, Indulgentissime Rex, vt præter hanc historiam, in qua proculdubio, & vtilitas, & voluptas, legentem

tem te delectabit, me insuper, studiisq; & officia mea oia, in manus tuas Regias promptissimè tradam, supplexq; Maiestatem tuam rogem, vt ea benignitate, & indulgentia, qua coepisti, toto tibi pectore mansuetum, pergas iugiter profequi. Viuat valeatq; Maiestas tua, & cum Rege seniore, ita senex regnes, ut semper videare, patris vitam, & mores gmis lari, cum hac paterna benedictione: Ecce odor filij mei, sicut odor agri, quem benedicit Dominus. Scripta in arce nostra Cremisierensi Anis nō à natali die Domini. M. D. LI.

EIVSDEM AD LIBRVM.

Nusq; tutior esse mi libelle
Quam domi poteras, Domus quod aiunt
Semper optima, semper atq; amica
Ast forinsecus infidelitatis
Prorsus omnia plena, Non ab ipso
Hospes hospite, non ab inquilino
Vicinus, satis est vbiq; tutus.
Tu verò hoc nimium sapias, quod hinc te
Translaturus ad alteros Penates
Diuerticula trita non requiris,
Sed Regum atria seligis, patrono
Nixus Maxmiliano, ad astra nomen
Cuius nunc volat, altiusq; deinde
Cum pennas Aquilæ induet volabit,
Hoc sub vindice, tantum abest, vt vlla
Possit lingua tibi nocere, ut omnes
Prolixè faueant, suo ore quisq;
Laudantes Dominum tuum, ac patronum
Cuius auspicio, tui potestas
Facta est omnibus, Et si enim vni ad ausam
Tantum mitteris, omnibus legeris
Tam omnes Maxmilianum amant, legentq;.

Náměšť nad Oslavou

Nekatolický knihtisk:

Kašpar Aorg, 1533

Jan Pytlík a Matěj Pytlík z Dvořiště 1533-1535

Po smrti tehdejšího majitele panství (Václav Meziříčský z Lomnice) další tiskařské aktivity nepokračovaly

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská - 1562-1578 (Ivančice), 1579-1619 (Kralice),
1629-56 (Lešno)

Pod ochranou Pertolda z Lipé a jeho manželky Zuzany z
Boskovic

Před etablováním tiskárny kontakty s ideově spřízněnými
tiskaři – Kašpar Aorg, J. Günther, Mikuláš Klaudyán, P.
Olivetský z O., Alexandr Oujezdský, Pavel Severin, a s
tiskaři z německy mluvících zemí

Po roce 1547 přesun bratrských tisků z Čech na Moravu,
ovšem zakázka na Šamotulský kancionál směřovala do
Polska (1560-1)

Část vybavení koupena od Oujezdkého, tiskárna zřízena na
popud Jana Blahoslava v jeho sídle - Ivančicích

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tisky kvůli utajení neopatřovány úplnými impresy

Těž používán papír bez filigránů

Tiskaři – Václav a Zachariáš Solín (Ivančice), Samuel Silvest a Václav Elam (Kralice)

1620/1621 byly Kralice přepadeny a vyplněny císařským vojskem, tiskárna byla r. 1622 ukryta v zámku v Náměšti nad Oslavou, 1629 převezena přes Přerov do Lešna

V Lešnu se nemusela skrývat, pod správou JAK byla přičleněna k bratrskému gymnáziu

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V době moravského působení tiskárna pracovala jen pro vnitřní potřebu jednoty

Jediný text určený širšímu publiku – Vyznání víry svaté katolické všech tří stavů Království českého ... pod obojí přijímajících (Kralice? 1608)

Průměrně tiskla 4 a v Polsku až 10 titulů ročně

Ivančice – 17 titulů

Kralice - 70 titulů

Lešno – 160 titulů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Jednotlivá vydání, i když nesou stejný název, se liší textově i typograficky

Vedle „velkých“ vydání bible a kancionálů bývala pořizována i cenově dostupnější vydání

Pro šlechtické mecenáše vznikaly „bibliofilské“ exempláře

O nákladu máme jen minimum zpráv, např. 1. díl Kralické šestidílký měl náklad 2000 exemplářů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tiskárna disponovala patrně jen 1 lisem, písmo bylo odléváno zřejmě přímo v tiskárně

Ediční plán:

Hlavními díly bible a kancionály

Na dalším místě apologie, konfese, modlitební knihy, perikopy, postily, literatura liturgická, pastorační a vzdělávatelská

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Nový zákon (v Blahoslavově překladu z řečtiny; Ivančice 1564 a 1568, nová redakce Kralice 1593-1954, 1596 a 1601)
- Šestidílná Bible česká (Kralice, 1. 1579, 2. 1580, 3. 1582, 4. 1587, 5. 1588, 6. 1593-4)
- Žaltář Davida svatého (Kralice 1579 a 1581)
- Jiřík Strejc Zábřežský: Žalmové aneb Zpěvové stavého Davida (Kralice 1587 a 1598)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Jednodílní Bible česká (Kralice 1596 a 1598)
- Biblí české díl šestý totiž Nový Zákon (Kralice 1601)
- Rejstřík Písem svatých (Ivančice 1563, Kralice 1597)

Liturgické příručky:

- Služba křtu svatého (Kralice 1580)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Písně duchovní evangelitské (Ivančice 1562-64, po 1564?/69?, 1572, 1576, 1577?, Kralice 1579?, 1581, 1583, 1587, 1594, 1598, 1602, 1615 a 1618)
- Micheil Weiße: Kirchengeseng, ... (Ivančice 1566, Nürnberg 1580, Kralice 1606)
- Písně pohřební (Kralice 1586 a 1615)
- Rejstřík písní duchovních (Ivančice před 1579?, Kralice před 1599?)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Obrana mírná a slušná kancionálu bratrského, ... (Kralice? 1588)
- Řeči Boží (Kralice 1592?, 1597, 1604 a 1616)
- Rejstřík ... Řečí Božích (Ivančice 1563, Kralice 1615)

Postily:

- Ondřej Štefan: Výklad řečí Božích (Ivančice 1575)
- Jan Kapito: Postila, tj. kázání, ... (Kralice 1586)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Modlitební knihy:

- Modlitby, kteréž v suché dny v shromáždění svatých říkány bývají (Kralice 1609)

Školní učebnice a domácí příručky:

- Katechismus (Kralice po 1594?, 1604, před 1609 a 1615)
- Začátkové učení dítek křesťanských (=prvouka, Kralice 1613)
- Summa der christlichen Lehre ... verdeutsch (Kralice 1619)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Konfese:

- Počet z víry (Ivančice 1564, 1574 – čtyři odlišné verze – Kralice 1607, 1608)
- Matouš Konečný: Pravda vítězí, ... (Kralice 1614)

Vzdělávatelské a mravně-výchovné publikace:

- Jan Blahoslav: Musica, tj. Knížka zpěvákům, náležitě zprávy v sobě zavírající (Ivančice 1569)
- Evangelia anebo Čtení svatá, kteráž slovou pašije (Ivančice 1571)
- Naučení mládencům k službě ... církvi se oddávajícím (Kralice 1585 a 1609)

ŘEČI

jj: Kteréž se we dny
Nedělni, Slawnosti w
roční, w Středy a Pátky, y někte
ré Swátky, w shromážděních Chrte
nních, pro základ sl: by slova Bo
žbo, gednomyslně čítawagi a woswěccugi.

Wydané, Leta Páně

M. DC. XVI

† 1 Petr. 2. 11. †

Mluwsi kdo lw Chrte, w sl: by
gako řeči Boží.

† Ximan. 12. 6. †

Prorocw, le. kázani, at g: l
poblé prawibla wny.

W

So. Mich. iij. ob j do vj.

Nede: II po S. Ero:

N. Iza. xv. od vj do tonce

W. Lut. xviij. od xvj do xxv

N. j Jan. iij. od xii do xvj

aneb. ij Kor. ix. ceta.

Po. Zalm Exxij cely.

B. Iza. xv. od xij do xij

St. j Kor. xij. od xij do t.

G. Zalm Exxij cely.

Pa. j Jan. i. ob j do pal vij.

So. Zalm. xxij. od xxvij do t.

Ne: III po S. Ero:

N. j Mog. iij. ob j do xvij.

W. Lut. xv. od j do xij

N. j Petr. v. od vj do xij.

Po. Zalm xxvij cely.

B. Pijst. j. ob r. do xv.

St. Judas od w. j do xv.

G. Ger. ij. ob xvij do ton.

Pa. j Jan. iij. ob vij do xij

So. Soso. iij. ob j do r.

Ne: III po S. Ero:

N. Iza. xlv. ob j do xij

W. Lut. vj. ob xxxvj do xlviij

N. j Kor. iij. ob j do vj.

Po. Mat. x. ob j do xxvij

B. j Kor. ij. ob j do r

St. Xim. x. ob xij do xij

G. Zyt. j. ob v do tonce

Pa. j Kor. ij. ob j do xv

So. Amos vij. ob xij do xvj

Nede: v po S. Ero:

N. j Za. xij. vij do tonce

W. Lut. v. ob j do xij

N. Iak. j. ob xvij do xxij

Pa. Kolos. iij. ob xvj do xxvij

B. Iza. lv. ob r do xij

St. ij Kor. iij. ob j do vij

G. Efej. iij. ob j do xij

Pa. Eje. xxvij. ob j do xvij

So. Etn. vj. ob iij do xij

Ne: VI po S. Ero:

N. Berem. xxij. ob xxx do xxxv.

W. Mat. v. ob xx do xxvij

N. Xim. vj. ob xij do ton

Po. v Mog. xxij. ob ix do xvj

B. Za. lxxij. ob xx do xxvij

St. Eje. xxxvij. ob xij do t.

G. Zalm Exxij od vij do t.

Pa. Zid. vij. ob vj do ton.

So. Gal. vj. ob xij do t.

Ne: VII po S. Ero:

N. ij Mog. xxx. ob xij do xvij

W. Mar. vij. ob j do r

N. j Kor. x. ob j do xvij

Po. Zid. ix. ob j do xij

B. Gal. iij. ob xvij do t.

St. j Kor. j. ob r. do xvj.

G. j Kor. xj. ob xvij do xxvij

Pa. j Kor. x. ob xvij do xxvij

So. Lut. xvij. ob xvij do xvj

Ne: VIII po S. Ero:

N. Ger. xvij. ob xvj do xxvij

aneb. Ger. xxxvij. ob xij do t.

W. Mat. vij. ob xv do xxvij

N. j

N. ij Petr. ij. ceta.

aneb. Filip. iij. ob xvij do t.

Po. Efej. xxij. ob xvij do t.

B. Berem. xx. ob j do xvij

St. ij Timotij. ob j do xvij

G. Malachias ij. ob j do r

Pa. Mat. xvij. ob j do xvij

So. ij Kralow. xvij. ob xvij do t.

Nede: IX po S. Ero:

N. Izaas xxvij. ob j do ix

W. Lukas xv. ob j do r.

N. j Korin. xv. ob j do xij

Po. Zalm lxxvij cely.

B. Berem. xvij. ob v. do ix

St. Lut. xij. ob xij do xvij

G. Zalm lxxvij cely.

Pa. j Timotij. ob xvij do t.

So. Kolos. iij. ob xvij do t.

Nede: X po S. Ero:

N. Beremias ix. ob j do xvij

W. Lukas xij. ob xij do t.

N. Ximan. xj. ob xij do xvij

Po. ij Mogijst. xvij. ob xvij do xvij

B. Berem. xxx. ob xv do ton

St. Zidam xij. ob j do xvij

G. Amos ix. ob j do xvij

Pa. Mat. xvij. ob xij do xvij

So. ij Kralow. xvij. ob j do pal xvj.

Nede: XI po S. Ero:

N. Iza. xxvij. ob xvij do t.

W. Lukas xvij. ob ix do xv

N. Izaas j. ob xvij do tonce

E j.

Po. Beremias x. ob j do xvij

B. Josue xvij. ob xvij do xvij

G. Malach. iij. ob vj do t.

G. Ximan. xvij. ob xv do ton

Pa. Kolos. ij. ob xvj do t.

So. Iak. ij. ob xvij do xvij

Nede: XII po S. Ero:

N. Zalm lxxvij cely.

W. Mar. vij. ob xvij do ton

N. Xim. vij. ob xvij do tonce

Po. Iza. xxx. ob iij do t.

B. Ij. lviij. ob pal xvij do t.

St. Zalm. l. cely.

G. Iza. xxxvij. ob ix do xvij

Pa. Lukas vj. ob xvij do xv

So. Job ij. ob j do tonce.

Ne: XIII po S. Ero:

N. Zalm xv cely.

W. Lut. x. ob xvij do xvij

N. Ximan. iij. ob j do xvij

Po. Zalm lxxvij cely.

B. Zalm lxxvij cely.

St. Streda Moditebnj.

Zalm lxxvij cely.

G. Zalm lxxvij. ob xvij do xv

St. Patek Moditebnj.

Zalm lxxvij cely.

St. Paktibse tohs tehodne

dnove moditebnj netrefitil

istfi se mije

St. Izaas lxx ceta.

Pa. j Zalm. Exij lte: ALEPH

So. Zalm lxx. ob j do vj.

Nede: XIII po S. Ero:

N. Zalm lxxij cely.

W. Lut

První

Zákon / wno

wé do Čestiny
přeložený.

Leto Páně 1564

ráhli Jan 16. a. *Ale toto wosceko wám wám progμένο mé: nebo neznajz toho genz mne poslat: ~
 ma. 4. c. 5. d. †Kdybych byl nepřítel a nemluvil gim/hřichuby neměl: ale nyní wýmluwoy ne magj zhišchu swého. Kdož mne nenároidj y otce mého nenároidj: †Bych byl štuttáro ne čiml mezymi gichžto žádný giný nečiml/hřichuby neměl: ale nyní sau y wideli y nenáwi děli y mne y otce mého. Ale aby se naplnila řec kteráž wžátoně gegich napsána gest: *Je wnenáwisti mēli mne darmo.
 16. a. †Když pak při gde wěšitel/ťteréhož Já Skut. 2. a. posli wám oduce/duch prawdy/ťterýž od otce pocházýžtení swědectwój wydávati bude Stut. 1. b. omne: ano y wyšwědectwój wydávati budete *nebo odpocáttu sem nau gste.

Kapitola XVI.

Jan 9. d. 12. f. †Wypowědýž wás řestkol: ř hromáž denj swých wyklaučj Stut. 9. a. †nastáwá * Jan 15. c. 1. Kori 2. b. Jan 13. c. 14. d. **U**to mluwil sem wám abyšte se nezhoršili. †Wypowědýž wás řestkol: řano ř při gde čas je woselký řdož wás mordo wati bude/doimj wati se bude/ je tjm Bohu slaujž. *A toj wáinj wám/pro tož je nepoznali otce ani mne. †Ale toto mluwil sem wám/ abyšte řdyž při gde ten čas/ rozpomenuli se nato/ že sem Já[to před]pověděl wám. Zohoto sem wám społcáttu ne mluwil/ neb sem byl swóami ~
 †Nynj pak gdu k tomu kterýž mne poslat/ a žádný žwás neptá se mne kam gdeš. Ale je sem wám tyto wěcy mluwil/ žámutek naplnil

nil řdce wáše. Já pak prawodu prawojm wám / že gest wám wžitečné aby ch Já odšel. Nebo neodegdulil/ wěšitel nepřigde kwám. *A pakli odegdu/ posli ho kwám. A oni při gda trestati bude swět zhišchu a žsprawedl nosi a žsaudu. Šhřichu žagisté/ že newěři we mne: a žsprawedlnosti/ že řgdu řotecy/ a giž wj ce newři mne. Žsaudu pak/ že řnj je tohot o swěta giž gest odsaujeno. Gěštelšbych mēl mnoho mluwiti wám/ ale nemūžete snēsti ny nj: ale řdyž při gde ten Duch prawdy/ wew dēi wás wewšelikau prawdu. Nebo nebude mluwiti sám od sebe / ale cožkoli wšlyši toj mluwiti bude: ano y budaucý wěcy žwěstowati bude wám. Oni mne oslawj/ nebo žmé ho wějme a žwěstuge wám. *Wšecko což o li má otec mé gest. Protož sem řekl/ že žmého wějme a žwěstuge wám: ~
 †Maličko a newři mne/ a opēt maličko a wři mne/ nebo Já gdu řotecy. Y řekli[nekterj] ředlnstū geho mezy sebau/ Co gest tož je prawj nám/ Maličko a newři mne/ a opēt maličko a wři mne? a je Já gdu řotecy? Protož prawili/ co gest to je prawj maličko? newjme řázati: y řekl gim/ Otom řžete mezy sebau je sem řekl/ Maličko a newři mne/ a opēt maličko a wři mne. Amen amen prawojm wám řeplakati a ř wšliti budete wy/ ale swēt se bude rado wati: wy pak se budete řmawiti/ ale žámutek wás obráti se wradost. *Žena řdyž řausť řods ř žámutek má/ nebo pūška hodina gegi: leš Duj. ale

Lut 13. 2
 Jan 14
 w 15. d.
 † odch
 † Jan 12
 w 14. d.
 Koloc.
 řmám
 † Jan 14.
 Mata. 11.
 Luk 13. 10.
 Jan 3. d.
 w 17. a.
 Mat. 28.
 † Jan 7. c.
 řcož
 Mare. 13. 31
 řnajířati
 * řai. 26. c.
 řnich. 4. d.
 řome

Starý

Zámlowé

neb

Zpěwowé swatě

ho Dawida, kterýchž

Cyrkeu swatá y stará y

nowá při službě Boží, twi-

bec y ginde obzvláště wzdcky s mno-

hým prospěchem wžíwala, w rntmo C. e. l. e.

nyj w nowé wloženi, a w způsob zpi-

wání e wzdělání čistého nábožen-

stwí práwě slaužicý s for-

mowání od

G. S. Z.

I. S. 9. S.

Moc geho zneyte
 Mezy národy
 Na zemi wssudy;
 Wssak y ti swěta
 Slawná Knížata
 Zběhnau se k Bohu
 Abrahamowu
 Wnt s lidem geho
 Ctílt samého,
 Neb on sřicem swým
 Wssem wssudy zemím
 Gsa sám ochránce.
 Nad swěta zpráwce
 Wssecky gest wyšši
 Y neymocněšši:
 Zwiweytež Bohu
 S radostj mnohau řč. werš 6.

Žalm XLVIII.

Magnus Dominus & lauda.

Hospo

Dspodin wssj chwály
 hodny, W swě wssudy sláwě ač
 zgetony, Wssak se wnj neywj zná-
 ti dáwá, Na swě hoře kdež wždy
 zůstáwá; Ny w krásném polože-
 ni, Hora Syon na zemi, K pát-
 nože

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V Lešně se tiskárna otevřela vnějším zakázkám

Vydávala tisky latinské, polské, české a německé,
určené exulantům a tajným nekatolíkům v Čechách a
na Moravě a polskému publiku

Vyšlo zde cca 40 titulů děl JAK